

Svenska Jägarförbundet

Återrapportering 2015

ALLMÄNNA UPPDRAGET

INNEHÅLL

Inledning	4
Svenska Jägareförbundets uppdrag	6
Verksamhet	8
1. Övergripande ekonomisk redovisning	15
1.1 Verksamhetsområde övergripande information	16
1.2 Verksamhetsområde praktisk jakt och viltförvaltning	26
1.3 Verksamhetsområde viltövervakning	40
1.4 Verksamhetsområde älgförvaltning	50
1.5 Verksamhetsområde vilt och trafik	54
1.6 Verksamhetsområde yrkesmässig utbildning	61
Underskrifter	62

BILAGOR

1. Revisionsberättelse
2. Jämställdhetsplan
3. Fokusprojekt kron 2014/2015
4. Fokusprojekt kron 2014/2015 – Inventeringsmetodik för kronvilt
5. Broschyr älgförvaltning: Låt kalvjakten styra
6. Årsrapport Svenska mårhundprojektet

INLEDNING

Svenska Jägareförbundet bildades för 186 år sedan och är en av de äldsta jakt- och naturorganisationerna i landet. Föreningen bildades i huvudsak för att skydda de då hotade djurarterna i landet, främja en god jaktetik och bistå staten med att samla in kunskap om tillståndet i naturen.

Jägareförbundet innehar ett allmänt uppdrag som här redovisas. Uppdraget går tillbaka till 1938 och har sedan dess beslutats om av riksdagen 1951 och senast år 2000. Innehållet i dagens uppdrag är av riksdag och regering sammanfattat i ett ansvar att leda delar av den praktiska jakten och viltvården. Redan från starten var ett av syftena att med välutbildad personal, med spridning över hela landet föra ut kunskap och förbättra jaktlig samverkan. Det är också kostnader för främst personal och lokaler samt verksamhet som redovisas.

Jägareförbundet är ingen myndighet. Detta faktum framgår i de utredningar som gjorts genom åren, till exempel SOU 1997:91 om Jaktens Villkor, men även i den särskilda precisering av det allmänna uppdraget som regeringens utredare Madeleine Emmervall presenterade 2004. Jägareförbundet har heller inga möjligheter att fatta bindande beslut annat än inom och för den egna organisationen.

Sveriges jägare betalar sedan 1938 en årlig avgift: den så kallade jaktkortsavgiften. Avgifterna utgör viltvårdsfonden som förvaltas av Kammarkollegiet men det är regeringen som beslutar om hur medlen i fonden ska disponeras. Ur denna fond erhåller Jägareförbundet, men även andra organisationer, medel till verksamhet. Naturvårdsverket får en betydande del av medlen, som till största delen används för att stödja viltforskning. Tillsammans med utskicket för betalning av jaktkortet redovisas också hur fondens pengar fördelas, vilket är viktigt för betalningsviljan. Bidraget till Jägareförbundet har av statskontoret konstaterats vara ett allmänt verksamhetsbidrag av samma typ som andra frivilligorganisationer erhåller, fast då av skattemedel.

Genom allmänna uppdraget har man lyckats koppla ihop en folkrörelse med den statliga viltförvaltningen. Verksamheten har under 77 år framgångsrikt byggts upp på ett sätt som vi ur ett internationellt perspektiv kan vara mer än stolta över.

Jakt är ett viktigt exempel på hållbart brukande av den biologiska mångfalden och traditionella jaktmetoder är också en viktig del av vår kulturhistoria. Därmed faller jakten och viltförvaltningen på flera sätt under våra åtaganden inom konventionen om biologisk mångfald. Vidare ger jakten viktiga incitament för anpassad skötsel inom jord- och skogsbruk, vilket i sin tur ger variation i landskapet, grön infrastruktur och ökad biologisk mångfald. Viltförvaltningen är samtidigt kanske det enda området i samhället där det finns en formaliserad struktur (älgförvaltningsgrupper, viltförvaltningsdelegationer) där olika aktörer finner avvägningar mellan olika ekosystemtjänster. Jägarna är därmed viktiga aktörer inom miljömålsarbetet, samtidigt som viltförvaltningen kan fungera vägledande inför en bredare övergång mot fokus på ekosystemtjänster i samhället.

Jägareförbundets verksamheter bidrar i första hand till måluppfyllnad inom *Levande skogar*, *Ett rikt odlingslandskap*, *Ett rikt växt- & djurliv*, *Myllrande våtmarker* och *Giftfri miljö*, men även inom *Hav i balans* samt *Levande kust och skärgård*, *Storslagen fjällmiljö*, *Levande sjöar och vattendrag* och *Ingen övergödning*. Ett tydligt exempel är jägarnas arbete med att skapa grön infrastruktur i anslutning till vatten, vilket ger positiva effekter för flertalet av målen som angivits ovan.

"Genom allmänna uppdraget har man lyckats koppla ihop en folkrörelse med den statliga viltförvaltningen. Verksamheten har under 77 år framgångsrikt byggts upp på ett sätt som vi ur ett internationellt perspektiv kan vara mer än stolta över."

SVENSKA JÄGAREFÖRBUNDETS ORGANISATION

Svenska Jägarförbundet består av 22 till förbundet anslutna länsjaktvårdsföreningar och på det lokala planet av 339 jaktvårdskretsar.

Jägarförbundet, länsjaktvårdsföreningarna och jaktvårdskretsarna är självständiga juridiska personer med egna styrelser och årsstämmor. Jägarförbundets styrelse består av ordförande, nio ledamöter och en representant för arbetstagarna. Årsstämman utser på sedvanligt sätt revisorer, två ordinarie och två suppleanter, varav en ordinarie och en suppleant ska vara auktoriserad.

Jägarförbundet hade vid medlemsårets slut, den 30/6 2015, cirka 155 000 medlemmar. Jägarförbundet har 109 personer anställda och minst 4 000 förtroendevalda på olika poster i organisationen.

Jägarförbundet är alltså en stor folkrörelse med medlemmar, förtroendevalda och personal över hela landet. Personalorganisationen i fält är organiserad i tre regioner, norr, mitt och syd. Detta utifrån att vildnadsförhållandena i stora drag kan uppdelas på samma sätt.

MODELL FÖR BERÄKNING AV KOSTNADERNA

I regeringens beslut om precisering av det allmänna uppdraget finns, förutom ett antal generella villkor, angivet att verksamheten ska genomföras och redovisas inom ett antal verksamhetsområden. Till dessa verksamhetsområden finns också kopplat ekonomiska ramar.

Ekonomisystemet särskiljer intäkter och kostnader för det allmänna uppdraget från förbundets övriga intäkter och kostnader. Vidare specificeras såväl arbetad tid som övriga kostnader per verksamhetsområde och rapporteras löpande.

SVENSKA JÄGAREFÖRBUNDETS UPPDRAG

Det allmänna uppdraget

Leda de delar av jakten och viltvården som framgår av beslut och denna redovisning i syfte att bidra till att angivna mål samt riksdagens mål för viltvård och viltförvaltning uppfylls.

I beslutet för 2015 angavs såväl generella som specifika mål och återrapporteringskrav vilka återges i texten inför varje verksamhetsområde för att kunna följa vad som redovisas.

Generella mål

- Beslutade mål inom verksamhetsområdena för det allmänna uppdraget är uppfyllda.
- Andelen kvinnor ökar såväl i jägarkåren som i ledande positioner på alla nivåer inom Jägareförbundet.
- Viltvården ska bedrivas på ett sådant sätt att den biologiska mångfalden upprätthålls och gynnas.

Generella återrapporteringskrav

Jägareförbundet ska:

- Redogöra och analysera i vilken utsträckning förbundet bidragit till att uppfylla målen för det allmänna uppdraget, samt analysera resultatet.
- Redogöra och analysera förbundets arbete med jämställdhet.
- Särredovisa det allmänna uppdraget. Den ekonomiska redovisningen ska specificeras per verksamhetsområde. En jämförelse ska göras med två föregående år per verksamhetsområde.
- Redovisa hur medlen nyttjats inom varje verksamhetsområde.
- Tillse att den ekonomiska redovisningen är styrkt av revisor.
- Tillse att en kopia av revisionsberättelsen bifogas återrapporteringen av uppdraget.

Särskilt prioriterade områden i beslutet om bidrag ur Viltvårdsfonden för 2015

- Vildsvinsförvaltning.
- Folkhälsoaspekter av bly i ammunition.
- Trikinprovtagning vid tillvaratagande av björn och vildsvin.
- Stora rovdjur.
- Älgförvaltningen.
- Älgobs.

De prioriterade områdena redovisas löpande under respektive rubrik.

Vildsvinsförvaltning är ett särskilt prioriterat område inom det allmänna uppdraget.

FOTO: THOMAS OHLSSON

Vildsvinsförvaltning

Svenska Jägareförbundet ska arbeta för att stärka samverkan mellan i första hand lantbrukare, markägare och jägare. Förbundet ska utarbeta verktyg så som inventeringsstatistik, prognoser för tillväxten av vildsvinsstammen, samt råd avseende till exempel lämpliga avskjutningsstrategier. Förbundet ska arbeta för att motverka olämplig utfodring av vildsvinsstammarna. Förbundet ska verka för att relevant information sprids till berörda aktörer i förvaltningssystemet.

Folkhälsoaspekter av bly i ammunition

Svenska Jägareförbundet ska informera jägare om riskerna med blyhalter i viltkött samt utveckla och informera om förbättrade hanteringsmetoder för viltkött. Förbundet bör också fortsätta arbetet med att finna jaktliga sammanhang där ammunition innehållande bly kan ersättas med mindre hälsovådlig ammunition.

Trikinprover vid tillvaratagande av björn och vildsvin

Svenska Jägareförbundet ska informera om riskerna med kött från vildsvin och björn och vikten av trikinprovtagning, samt lämpligt tillvaratagandet av köttet. Förbundet bör vidare säkerställa att jägare har lättillgänglig information om förfarandet vid trikinprovtagning.

Stora rovdjur

Beträffande de stora rovdjuren björn, järv, lodjur och kungsörn ska förbundet förmedla kunskap om arterna och myndighetsbeslut avseende jakten efter dessa arter till jägare, markägare och jakträttshavare samt, om behov finns, bistå myndigheterna med samordning av jägare vid praktisk skydds jakt efter stora rovdjur.

Älgförvaltningen

Jägareförbundet ska bidra till att uppsatta mål inom älgförvaltningen nås. Förbundet ska, om det efterfrågas, lämna förslag på lämpliga förvaltningsstrategier till älgförvaltningsområden. Förbundet ska även bistå älgförvaltningsgrupperna med en objektiv tolkning av såväl genomförd inventering som av insamlad biologisk data. Förbundet ska medverka till att stärka kunskapsnivån i älgförvaltningen genom att bland annat utbilda aktiva inom älgskötselområden.

Älgobs

Svenska Jägareförbundet ska kvalitetssäkra data från Älgobs och ansvara för att data överförs till länsstyrelsernas Älgdata.se.

Jägareförbundet ska bland annat förmedla kunskap om lodjur och myndighetsbeslut om jakten.

FOTO: MADELEINE LEWANDER

VERKSAMHET

Jägareförbundets arbete inom ramen för det allmänna uppdraget

Svenska Jägareförbundet anser att förbundet har genomfört det allmänna uppdraget för 2015 och att måluppfyllelsen är god och i vissa fall mycket god. Se också under rubriken effektanalyser.

Jägareförbundet konstaterar att en tydlig och väl genomarbetad verksamhetsplan samt en tydlighet i målformuleringarna av det allmänna uppdraget skapat förutsättningar för att göra ett bra arbete och en väl genomarbetad redovisning.

Under verksamhetsåret påverkas Jägareförbundet av beslut och händelser i samhället som innebär att löpande omprioriteringar genomförs. Dessa påverkar resultaten i det allmänna uppdragets verksamhetsområden och kan bidra till vissa justeringar inom ramen för beslutet. I det fall det är omfattande omprioriteringar som vidtas sker det i dialog med ansvarig jaktmyndighet eller departementet. I redovisningen framgår vilka nödvändiga omprioriteringar som gjorts.

Långsiktig planering

Svenska Jägareförbundet sätter upp ett antal strategiska mål för framtiden. Vi arbetar med så kallade "fokusprojekt" som på längre sikt ska ge en sammanhållen och gedigen viltförvaltning med tillhörande kvalitetssäkrade verktyg för förvaltarna.

Våra viltstammar påverkar varandra, bland annat genom predation och konkurrens om föda. Flera av våra jaktbara viltarter sprider sig idag till nya områden, vilket gör att viltsamhällena och viltets påverkan på landskapet förändras. Samtidigt påverkar jakten direkt och indirekt de olika viltarterna. Vi ser det därför nödvändigt att införa samförvaltning av flera viltarter. Dessutom finns inte resurser till att bygga flera parallella förvaltningssystem. Det övergripande målet för förbundets planering är att 2018 ha kunskap och verktyg som lägger grunden för en flerartsförvaltning av såväl klövvilt som småvilt och rovdjur.

Arbetet för att uppnå det övergripande målet inleddes 2013 genom fokusprojekt vildsvin där förbundet samlade och genererade kunskap som förmedlades till såväl personal som förvaltare och allmänhet. Dessutom tog förbundet i samarbete med andra aktörer fram ett simuleringsprogram, "Älgfrode", som stöd för förvaltarna i den nya älgförvaltningen.

Under 2014 omsattes resultaten från fokusprojekt vildsvin i "Vildsvinsbarometern" och en stor genomlysning av den nya älgförvaltningen gjordes i fokusprojekt älg. För att möjliggöra en flerartsförvaltning inleddes en grundläggande ombyggnad av vår viltdatabas, fokusprojekt viltövervakning, så att indata i förvaltningen kan samlas för alla arter och dessutom analyseras i förhållande till varandra vad avser konkurrens, predation, med mera. "Nya Viltdata" lanseras under våren 2016, för att vara i drift från jaktåret 2016/2017.

Återrapportering 2015

ALLMÄNNA UPPDRAGET

SVENSKA JÄGAREFÖRBUNDETS
VERKSAMHETSPLAN 2016
MED STRATEGISKA MÅL 2017

Under 2014 genomfördes fokusprojekt älg för att sammanställa kunskap om hur förvaltningen organiseras, måluppfyllnaden samt olika aktörers attityder till älgstammen och skador på skog. Då majoriteten av älgförvaltningsgrupperna fick nya ledamöter under 2015 omsattes under året fokusprojekt älg till en landsomfattande utbildningssatsning riktad mot älgförvaltningsgrupper och viltförvaltningsdelegationer.

Utifrån fokusprojekt viltövervakning har vi under 2015 inlett arbetet med att utvärdera och kvalitetssäkra nya förvaltningsunderlag som kan matas in och analyseras i den nya vilt databasen. Det gäller till exempel kronhjortsobs, vildsvinsobs och rovdjursobs.

Under 2015 genomfördes även fokusprojekt kronvilt, som beskriver hur kronförvaltningen organiseras, måluppfyllnaden samt olika aktörers attityder till kronvilt och skador på grödor och skog (se bilagor).

Under 2016 planerar Jägareförbundet två fokusprojekt för att komplettera kunskapsluckor i flerartsförvaltningen.

Ett fokusprojekt behandlar de stora rovdjurens påverkan på främst älgförvaltningen och fokuserar på att ta fram nya ändamålsenliga modeller för att ge älgförvaltningsgrupperna redskap att snabbt och adaptivt hantera variationer i rovdjurspredation.

Det andra hanterar rådjuren och syftar till att sprida kunskap om arten och hur den kan förvaltas samt främst ta fram metoder och underlag för att följa rådjursstammens utveckling och hälsa.

Dessutom planeras också en större och mer långsiktig genomlysning av småviltet, framför allt fältviltet.

2018 sammanfattas det långsiktiga arbetet genom att samtliga tidigare fokusprojekt slås samman och samanalyseras i fokusprojekt flerartsförvaltning.

För att all genererad kunskap och alla nya verktyg ska få genomslag i förvaltningen planeras också en satsning på ett nationellt "kunskapslyft". Denna satsning syftar till att etablera flerartsförvaltning och inleda arbetet mot en samförvaltning av vilt över hela landet och utbilda förvaltare och myndigheter med bästa möjliga kunskap och uppdaterade och moderna förvaltningsverktyg.

Svenska Jägareförbundet

FOKUSPROJEKT ÄLG
2013/2014

Svenska Jägareförbundet

FOKUSPROJEKT KRON
2014/2015

VERKSAMHET

Effektanalyser av vidtagna åtgärder

Sedan 2014 har det allmänna uppdraget utökats med analyser av olika åtgärders effekt. Analyseffekter efterfrågades bland annat rörande vildsvinsförvaltning, trikinprovtagning av vildsvin, dov- och kronviltsförvaltning samt älgförvaltning.

Analyser rörande effekter av rådgivning och information måste baseras på kriterier som är objektiva, kvantifierbara, möjliga att samla in och som med rimlig sannolikhet kan kopplas till de genomförda åtgärderna.

Ett gott exempel är den intensiva information och utbildning rörande lokala och regionala behov av ökad vildsvinsavskjutning som Jägareförbundet genomförde under 2012 och som resulterade i en kraftigt ökad avskjutning: från cirka 55 000 djur 2011/2012 till drygt 97 000 djur 2012/2013. Jaktsäsongen 2014/2015 sköts det cirka 90 000 vildsvin. Detta exempel utgör dock sannolikt ett undantag, generellt är det svårt att analysera vilka effekter en åtgärd skapar genom observationer under ett enstaka år, normalt krävs fleråriga tidsserier. Ett exempel är det uppdrag Jägareförbundet fick rörande minskade skadskjutningar vid björnjakt där ett konsekvent arbete under ett antal år nu går att avläsa.

Rörande vildsvin så kunde man under 2015, via Vildsvinsbarometern, se att läget bedömdes kräva "stor uppmärksamhet" under sommaren, särskilt i Mälardalen. Jägarna förefaller ha reagerat mycket snabbt och redan under hösten bedömdes alla län förutom Kalmar ha "måttlig/normal uppmärksamhet".

Förbundet har under de senaste åren fokuserat på dov- och kronvilt, då båda arterna har ökat i såväl numerär som utbredning. Vad gäller dovvilt har en snabbt stigande avskjutning gjort att stammarna minskat i områdena med högst tätheter (Skåne, Östergötland och Södermanland). Denna medvetna sänkning av de tätaste populationerna resulterade 2015 i att avskjutningen minskade något, särskilt i dessa tre län. Vad gäller kronvilt stiger fortfarande avskjutningen. Tillgängliga data indikerar dock att även populationen fortsätter öka, det vill säga avskjutningen balanserar fortfarande inte stammen. Förbundet fortsätter därför att fokusera på kronvilt under 2016 med bland annat en ny förvaltningsutbildning och nya inventeringsmetoder. För kron- och dovvilt, liksom vildsvin, är det samtidigt viktigt att ta hänsyn till att stammarna fortfarande sprider sig till nya områden. Nationella trender behöver därför inte avspegla utvecklingen lokalt och regionalt i områden som hyst arterna länge.

För trikinprovtagning borde den bästa variabeln vara andelen av fällda vildsvin som trikinestats. Dock kräver detta att förbundet får tillgång till sådana siffror även från privata laboratorier. Idag finns inte denna möjlighet vilket gör det omöjligt att jämföra avskjutningsstatistik med antalet trikinprov. Förbundet kan dock konstatera att ingen människa infekterades med trikiner i landet under 2015.

Jägareförbundet har under de senaste åren fokuserat på dov- och kronvilt, då båda arterna har ökat i såväl numerär som utbredning. Information och utbildning om vildsvin är också en stor fråga.

FOTO DOV OCH KRON:
KENNETH JOHANSSON

FOTO VILDSVIN:
JESPER EINARSSON

Svenska Jägareförbundet

VERKSAMHET

Jägareförbundets arbete med jämställdhet

Personalorganisationen har i ett historiskt perspektiv varit klart mansdominerad och Svenska Jägareförbundet har sedan länge arbetat aktivt för att skapa en jämnare könsfördelning.

Genomsnittligt antal anställda 2015 uppgick till 109 personer, 32 kvinnor och 77 män. Lönerna kartläggs regelbundet och påvisar inga skillnader som kan hänföras till kön.

Även om kvinnliga jägare, kvinnliga förtroendevalda och antalet kvinnliga anställda ökar så vore det önskvärt med snabbare ökning. Andelen kvinnor med av oss sökt kunskap i kombination med praktisk erfarenhet av jakt kommer dock säkerligen att öka och skapa bättre förutsättningar för en jämnare könsfördelning

Kvinnor i jakten

Svenska Jägareförbundet använder andelen kvinnliga jaktkortslösare som jämförelsetal när organisationens mått på jämställdhet utvärderas.

Andelen kvinnliga jaktkortslösare var 6,3 procent under 2015 (31 december), vilket motsvarar 17 744 kvinnor (+750 stycken från 2014). År 1996/1997 var andelen kvinnor i jägarkåren 3,7 procent (11 300 kvinnliga jaktkortslösare).

Av Svenska Jägareförbundets medlemmar är 8,6 procent kvinnor, vilket motsvarar 12 958 kvinnor (+422 stycken från 2014).

- I förbundsstyrelsen är andelen kvinnliga ledamöter 20 procent.
- I styrelserna för landets 22 länsjaktvårdsföreningar är andelen kvinnliga ledamöter 16,9 procent. År 2001 var andelen 6,1 procent.
- I styrelserna för landets jaktvårdskretsar var andelen kvinnliga ledamöter 8,3 procent. År 2001 var andelen 3 procent.
- 2014 utgjorde antalet kvinnor 20,8 procent av provtagarna för jägarexamen. Antalet kvinnor som tog jägarexamen 2014 var 2 560. Trenden är ökande de senaste sju åren när det gäller kvinnor som tar jägarexamen. Observera att jägarexamensiffror från 2015 inte är tillgängliga förrän en bit in på 2016.

Förbundet har delvis nått sina mål i verksamhetsplanen och i det allmänna uppdraget när det gäller genusperspektiv inom jakten. Att fler kvinnor jagar, eller åtminstone vet vad jakt innebär, blir allt viktigare för jägarkåren och för jaktens position i samhället.

Jägareförbundet arbetar bland annat med verktyget JAQT (Svenska Jägareförbundets kvinnliga nätverk) i sitt genusarbete. Nätverken fungerar också som rekryteringsbas av förtroendevalda till jägareförbundets styrelser på olika nivåer.

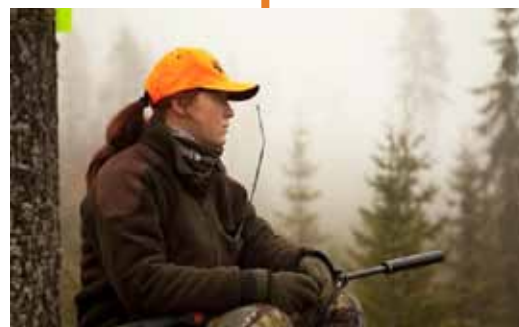
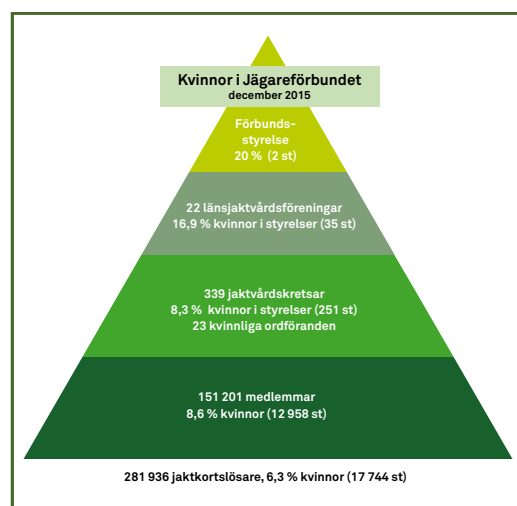

FOTO: OSCAR LINDVALL

För att både ta del av och bidra till forskningen och kunskapsutvecklingen av genusperspektiv i jakten sker samarbete med olika universitet, myndigheter och organisationer: Sveriges Lantbruksuniversitet, Skogsmästarskolan, Stockholms Universitet, Umeå Universitet, Kungliga Tekniska Högskolan, Arkitektshögskolan i Umeå, Göteborgs Universitet, Journalisthögskolan, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Rikspolisstyrelsen, Försvarmakten, Studieförbundet, Svenska Kennelklubbens jakthundsklubbar (jaktprov, kvinnliga deltagare, kvinnliga jaktprovsdomare, mm) och med nordiska och europeiska jägarförbund.

Föreläsningar om det nationella arbetet med JAQT har genomförts i olika sammanhang. Förbundet deltar också med ett kapitel om kvinnor i jakten historiskt, i boken *Vilt, Människa och Samhälle del 2* (utgivning 2016).

Kvinnliga jägare och genusperspektiv i jakten ger fortsatt positiv genomslagskraft i både riks- och länsmedia. JAQT-nätverken i länen ställer upp med medieservice till länsmedier. Ett 40-tal journalister, studenter och forskare har fått faktaunderlag och medieservice på riksnivå. Det har varit nationella medieinslag i: SVT-Nyheter, TV4-Nyheter, Dagens Industris jaktbilaga, Dagens Nyheter, Kvällsposten, SR-P4, SR-TT, SR-P1, Året Runt, SVT-Mitt i Naturen, SVT-Go ´kväll, Filmflix och Amelia.

Jägareförbundet arbetar bland annat med verktyget JAQT (Svenska Jägareförbundets kvinnliga nätverk) i sitt genusarbete. Bilden är från en nationell träff med de JAQT-ansvariga i länen 2015.

FOTO: ULRIKA KARLSSON-ARNE

Svenska Jägareförbundet

FOTO: MALOU KJELLSSON

1. ÖVERGRIPANDE EKONOMISK REDOVISNING

Den ekonomiska redovisningen över det allmänna uppdraget är skild från Jägareförbundets redovisning och uppdelad per verksamhetsområde. Avvikelser kommenteras ytterligare under respektive verksamhetsområde.

Sammanställning av kostnader inom ramen för det allmänna uppdraget

Verksamhets- område	Kostnader 2013	Kostnader 2014	Kostnader 2015	Anvisade medel 2015	Not
Övergripande information	17 311 506	17 878 635	18 816 886	16 100 000	1
Information om praktisk jakt och viltförvaltning	18 972 795	19 095 959	21 184 762	20 500 000	
Viltövervakning	6 519 851	5 791 303	5 171 012	5 600 000	2
Älgförvaltning	6 574 719	6 557 686	5 067 382	5 800 000	3
Vilt och trafik	3 095 814	1 887 164	2 722 221	2 500 000	
Yrkesmässig utbildning	1 029 914	872 304	1 867 609	1 500 000	
Summa	53 504 599	52 083 052	54 829 873	52 000 000	

Not 1. Decentralisering av viltförvaltningen gör att vi efterfrågas mer av till exempel länsstyrelser och det hamnar under information till myndigheter. Även en ökad närvaro på mässor påverkar.

Not 2. Tjänstledighet har påverkat mängden rapporterade timmar.

Not 3. I delar av landet har mer och mer av arbetet inriktats på flerartsförvaltning av klövvilt vilket vare sig rapporteringssystemet eller uppdraget är anpassat till varför timmar hamnar under praktisk jakt vid vissa tillfällen.

Intäkter

Utöver anvisade medel på 52 000 000 redovisas intäkter om 1 582 115 kronor inom ramen för det allmänna uppdraget.

1.1 ÖVERGRIPANDE INFORMATION

Allmänna uppdragets mål

- Myndigheter erhåller efterfrågade objektiva yttranden inom ramen för det allmänna uppdraget.
- Allmänheten erhåller objektiv och lättillgänglig information om jakt- och viltvårdsfrågor samt om viltforskning.

Återrapportering

Jägareförbundet ska redovisa:

- Den information och service som ges inom det allmänna uppdraget.
- Redogöra för vilken information som tagits fram och till vilka målgrupper.
- Hur många och vilka utlåtanden och yttranden som olika myndigheter under året har efterfrågat.
- Hur många utlåtanden och yttranden som har besvarats på förbunds nivå.
- Hur många besök som webbsidan Vilt och Vetande haft.
- Tidsåtgång för den information till allmänheten, som skett inom ramen för det allmänna uppdraget.
- Hur förbundets projekt Natur och Jakt har bidragit till ökad integration av invandrare.

Rapporterad tid för information

Jägareförbundets personal har rapporterat totalt 23 424 (19 358) arbetstimmar inom ramen för verksamhetsområdet varav 16 152 (12 227) arbetstimmar under information till allmänheten. Timmar redovisade för samarbete med myndigheter var 5 557 och 1 695 timmar för integrationsarbetet.

En stor del av rapporterad arbetstid utgörs av kontakter med allmänheten via telefon, e-post och besök på förbundets alla kontor. Personalen har också omfattande kontakter med medier runt om i landet och medverkar ofta vid mässor, informationsmöten, seminarier och liknande arrangemang dit allmänheten har tillträde. För 2015 har deltagande på mässor gjort att tiden nedlagd i verksamhetsområdet stigit. En av de viktigaste anledningarna har varit att lyfta och diskutera etik i jaktliga sammanhang och främst i media samt kött-hantering kopplat till bland annat bly och trikiner.

Projektet Natur och Jakt är ett av de områden som Jägareförbundet ska rapportera om.

FOTO: MEDELEINE LEWANDER

Objektivitet i information och service

Svenska Jägareförbundet har stärkt samverkan med olika lärosäten och tar även en aktiv roll som utförare i gemensamma forskningsprojekt inom jakt och viltförvaltning. Arbetssättet säkerställer att data som samlas in av jägarkåren och förbundet används på bästa sätt, och att förbundet upprätthåller en god kompetensförsörjning av våra tjänstemän. Samtidigt ställer samverkan med lärosäten tydliga krav på rutiner där alla resultat presenteras på ett objektivt sätt.

Tydligt är också att förbundets kunskap blir mer och mer efterfrågad då fler myndigheter och organisationer söker samarbete i vilt- och viltvårdsfrågor vilket bör uppfattas som att den information vi förmedlar uppfattas som objektiv och användbar.

Samverkan om insamling av data och analys säkerställer samtidigt objektivitet och skapar tilltro mellan aktörerna i viltförvaltningen. Förbundet har till exempel i samarbete med SLU sedan 2009 undersökt jägares, markägares och brukares attityder till viltstammarnas storlek, viltvård samt omfattningen på skador på grödor och växande skog. Genomförandet av undersökningarna har skett till stora delar med medlemsmedel, men arbetet med att kommunicera resultaten till intressenter och allmänheten har delvis skett inom ramen för det allmänna uppdraget. Analysarbetet och kommunikationen har fortgått under 2015, med fokus på att föra ut kunskap om attityderna till viltförvaltningsdelegationer och älgförvaltningsgrupper. I övrigt redovisas under respektive rubrik vilken typ av information som tagits fram.

För att säkerställa objektivitet i informationen diskuteras frågan regelbundet på personalmöten. Syftet är att påminna personalen om inriktningen på våra uppdrag, diskutera gränsdragningar och utveckla metoder som garanterar objektivitet. Vid nyanställningar läggs särskild uppmärksamhet på hur personalen ska agera för att leva upp till riktlinjerna för det allmänna uppdraget.

Erfarenheterna visar även att det går alldeles utmärkt att förena objektivitet med ett stort engagemang från en förtroendemannaorganisation. Uppstår situationer där förbundets roll och objektivitet kan ifrågasättas väljer förbundet att avböja arbetsuppgifter inom det allmänna uppdraget för att vidmakthålla objektiviteten i arbetet inom ramen för uppdraget.

Jägareförbundets kunskap blir mer och mer efterfrågad och fler myndigheter och organisationer söker samarbete i vilt- och viltvårdsfrågor vilket bör uppfattas som att den information som förmedlas uppfattas som objektiv.

ÖVERGRIPANDE INFORMATION

Jägareförbundets kommunikationsarbete

Svenska Jägareförbundet har under 2015 arbetat brett med att informera och kommunicera med allmänhet, statliga myndigheter, lärosäten och olika organisationer kring jakt och viltvård. Tillförlitlighet och trovärdighet är ledord i detta arbete. Det räcker sällan bara att informationen är objektiv, den måste förklaras och sättas in i ett sammanhang så att mottagarna (såväl myndigheter, politiker, jägare som allmänhet) kan utvärdera och använda informationen. Detta arbetssätt skapar tillförlitlighet och trovärdighet.

Särskild information om regerings-, riksdags- och andra myndighetsbeslut har publicerats på förbundets hemsida. Sajten är utformad så att det är lätt att skilja allmänt uppdrag från föreningsinformation. Informationen har presenterats på ett sätt som gör den lättförståelig och sätter beslutet i ett samband, vilket därmed underlättat förståelsen för ämnet.

Genom personalens försorg har informationen spridits brett främst via telefon och mail. Ett mycket stort antal människor har också informerats på mässor under 2015 där jaktetik och ekologiskt viltkött och dess tillvaratagande rönt stort intresse.

Användande av sociala medier har ökat markant och bidragit till att information från förbundet sprids brett i samhället. En stor del av informationsarbetet i förbundet går ut på att förklara olika skeenden och vad det praktiskt innebär för samhället som helhet. Många av våra framträdanden i medier har direkt koppling till att föra fram sann och objektiv information till samhället. I dessa sammanhang är det ofta fakta från andra delar av uppdraget som anpassas till en bredare grupp än bara jägare.

Ofta har förbundet skrivit och faktagranskat texter, innehåll i seminarier, rapporter och broschyrer. Syftet med denna medverkan har varit att säkerställa att informationen och budskapen har varit korrekta ur jakt- och viltvårdssynpunkt, samt att nivån på innehållet är relevant och målgruppsanpassat. Förbundet har också genom detta säkerställt att myndigheter, lärosäten och andra organisationer alltid får tillgång till den senaste forskningen och praktiska erfarenheter inom området.

Önskemålen från myndigheter om samverkan och information från Jägareförbundet tenderar att öka. Förbundet bedömer att det beror på att kraven på kunskap, om inte bara en art utan samförvaltning, också ökar.

Information lämnas regelbundet till länsstyrelser, SVA (Statens veterinärmedicinska anstalt), Jordbruksverket, Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, Polisen, Livsmedelsverket, Kemikalieinspektionen, Havs- och vattenmyndigheten, Helcom, med flera.

Hemsidan är utformad så att det är lätt att skilja allmänt uppdrag från föreningsinformation.

En sökning via verktyget Meltwater visar att Jägareförbundet förekommit i 4 030 artiklar under 2015. Därutöver är det vanligt förekommande att journalister har sökt kunskap från förbundet. Men trots att förbundet nått ut brett i press och andra medier så visar inte antalet artiklar i redaktionella kanaler den verkliga räckvidden. Nästan alla tidningar har idag möjligheter till att dela artiklar på sociala medier, vilket gör att dessa når långt utanför tidningens spridningsområde.

Jägarkåren sprider idag frekvent jaktliga budskap på sociala medier från såväl förbundets sidor som från andra medier. Detta leder till att förbundets uttalanden når långt ut i samhället, och därför också målgrupper som inte medvetet söker information om dessa frågor.

Detta förändrade sätt att söka information ställer också nya krav på förbundet, som bland annat innebär att ta diskussioner och svara på frågor i sociala medier. I många fall handlar det om att med fakta nyansera diskussioner som baserar sig på okunskap. Exempelvis kan vildsvin beskrivas som ett mycket farligt djur på Facebook. I detta fall går förbundet ofta in med fakta och forskningsresultat för att förklara, exemplifiera och svara på frågor.

Ett mycket stort antal människor har informerats på olika mässor under 2015. Bilden är från Nolia-mässan.

FOTO: ANJA KJELLSSON

ÖVERGRIPANDE INFORMATION

Forskning och forskningskommunikation

Under 2015 har förbundet reviderat forskningsfinansieringen genom medlemsmedel och valt att lägga mer resurser på att finansiera forskning som genomförs av egen forskarutbildad personal, knuten till lärosäten som externa forskare.

En del i satsningen är att 2016 rekrytera en forskningskommunikatör, som kommer att delfinansieras inom ramen för det allmänna uppdraget. Detta kommer att stärka förbundets arbete med att kommunicera forskningsresultat som är relevanta för viltförvaltningen externt och internt inom organisationen. I samband med omorganisationen av forskningsverksamheten kommer även strukturer att tas fram som tydliggör objektivitet och oberoende i den forskning som genomförs, och de resultat som kommuniceras. Det kommer generellt att stärka arbetet med att slå vakt om objektivitet i information och service.

Under 2015 har forskningsresultat kommunicerats till avnämare inom viltförvaltning, myndigheter och allmänhet genom seminarier, föredrag för älgförvaltningsgrupper och viltförvaltningsdelegationer, föreläsningar vid universitet och högskolor samt genom Svensk Jakt och förbundets hemsida.

Förbundet arrangerar årligen Viltforskningsdagar tillsammans med Naturvårdsverket. Under 2015 deltog cirka 50 forskare och tjänstemän från Naturvårdsverket, länsstyrelser, Svenska Jägareförbundet samt företrädare för brukarorganisationer. Syftet med dagarna är att sprida ny kunskap och överbrygga glappet mellan forskning och förvaltning. Detta sker genom att forskare som finansierats genom Viltvårdsfonden och Forskningstjugan, den del av Jägareförbundets medlemsavgift som går till forskning, får presentera sin forskning för avnämare och diskutera resultatens tillämpning och olika kunskapsbehov.

Konferenser och möten

Jägareförbundet har bland annat varit arrangör eller medarrangör för följande konferenser och möten:

Viltforskningsdagar, gemensamt med Naturvårdsverket, 50 personer.

Kronviltseminarium Öster Malma. 170 personer.

Våtmarkskonferens, medarrangör med Svensk Våtmarksfond. 70 personer

FACE årsmöte. Europeiska jägarorganisationer, 70 personer.

Avstämning länsansvariga jägare. Nationella viltolycksrådet, 27 personer.

Nationella rovdjursrådet, 15 personer.

Regionala sektorsrådet (SVS), 50 personer.

Sveriges Vildnad. Seminarium om ekosystemtjänster, 110 personer.

Under 2015 arrangerades bland annat ett seminarium om kronvilt.

FOTO: SARAH NORDLINDER

Arbetsgrupper

Jägareförbundets tjänstemän deltar regelbundet i arbetsgrupper, referensgrupper och expertpaneler nationellt och internationellt. Förbundet har bland annat deltagit i följande sammanhang:

- IUCN Nationalkommitté
- Wetlands International
- Referensgrupp CAP 2014-2020
- IUCN Goose Specialist Group
- Referensgrupp Mångfald på slätten
- Fågeldirektivets nationella rapporteringsgrupp
- NOWAC (Nordic Waterbirds In A Changing world)
- Centrala skogsskyddskommittén
- Ringmärkarnämnden
- Nationella skogliga sektorsrådet
- Nationella skogsprogrammet Arbetsgrupp 1
- Nationella skogsprogrammet Arbetsgrupp 2
- Skogsstyrelsens program Adaptiv ungskogsskötsel
- Våtmarksfondens forskningsgrupp
- Referensgruppen för länsstyrelsernas IT-portal älgdata
- Future Forests (Future silviculture)
- Future Forests (Balancing conflicting demands)
- Future Forests - Framtidsscenarier för skogenvisioner
- FACE Agri landuse expert group
- FACE bird expert meetings
- FACE Lead in ammunition expert group
- FACE Large Carnivore Working Group
- Commission Dialogue on Large Carnivores
- Nationella viltolycksrådet
- SKK jakthundskommitté
- Nationella klövviltsrådet, Naturvårdsverket
- Nationella rovdjursrådet, Naturvårdsverket
- Storfågelforum, Naturvårdsverket
- Kompetensnätverk för kvalitetsutveckling av frivilligbaserad miljöövervakning

FOTO: THOMAS OHLSSON

FOTO: MALOU KJELLSSON

FOTO: NIKLAS LILJEBÄCK

ÖVERGRIPANDE INFORMATION

Hemsidan

Hemsidan är en av Svenska Jägareförbundets absolut viktigaste kanaler för att kommunicera och interagera med allmänhet och jägare.

Innehållet på förbundets webbplats består av information om Jägareförbundet, personal, jakt, regler, regeringens allmänna uppdrag, nyheter, vilt, jägare och natur. Länsjaktvårdsföreningar och jaktvårds-kretsar har också egna hemsidor främst med information om den lokala verksamheten.

För att skapa tydlighet mellan föreningsinformation och det allmänna uppdraget finns sedan 2013 en särskild flik med de nyheter och information som är knutet till allmänna uppdraget.

Jägareförbundet använder frekvent Facebook, Twitter, Instagram och sin Youtube-kanal, även för ämnen som rör allmänna uppdraget. Detta gör att informationen inte bara når jägare, utan även deras vänner, eftersom vi har hög delningsfrekvens på dessa nyheter.

Svenska Jägareförbundets sajter, inklusive Svensk Jakt, har vuxit i besökarantal. Enligt KIA-index som mäter storlek och webbtrafik är förbundets sajter bland de 50 mest välbesökta i landet.

Besöksfrekvensen, räknat i antalet unika besökare, var 1 119 262 under 2015 (med 8 744 102 sidvisningar).

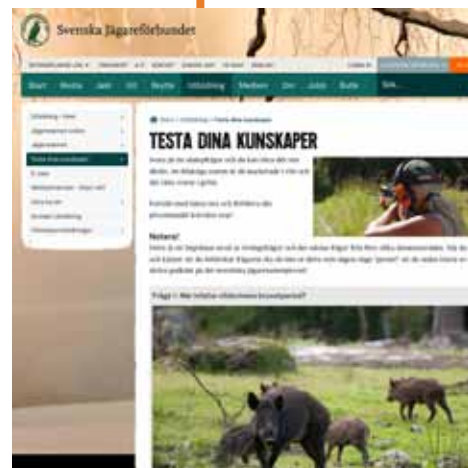
De mest besökta sidorna 2015:

1. Startsida, 1 810 685
2. /jakten/jakttider/, 453 295
3. /utbildning/testa-dina-kunskaper/, 347 000
4. /jakten/jakttider/daggdjur/, 284 762

Vilt & Vetande

Vilt & Vetande förmedlar fakta och kunskap om vilt. Mottagare är allmänheten, myndigheter och massmedia. Informationskanalerna är webb, telefon, mail och en så kallad mobilapp.

Vilt & Vetandes hemsida har under året haft cirka 146 765 användare, en ökning med 65 procent sedan föregående år. Hemsidan förbättras löpande både till struktur och innehållsmässigt.

Viltappen

Svenska Jägareförbundets Viltapp syftar i första hand till att vara ett lättillgängligt och bra stöd vid fältbestämning av vilda däggdjur och fåglar.

Viltappen fungerade väl som informationsspridare under 2015. Antalet unika besökare var under året cirka 155 000 stycken. Viltappen hade därmed en bra bit över 400 användare en genomsnittlig dag under året. Totalt har appen sedan lanseringen över 160 000 installationer, varav drygt 20 000 skedde under 2015.

Lämpligt tillvaratagande av viltkött

Den övergripande informationen i allmänna uppdraget styrs i mångt och mycket av allmänhetens önskemål och frågor.

I takt med att intresset och efterfrågan på viltkött ökat i samhället märks också detta tydligt i antalet frågor som förbundet får om viltkött. Det rör alltifrån hur man tillagar köttet med förfrågningar om recept till ursprung och tillvaratagande. Samhällstrenden att äta mer ekologiskt och hållbart har medfört att Jägarförbundet har ansett det viktigt att möta den ökade efterfrågan med kunskap.

Även om intresset för att äta naturligt och ekologiskt har ökat är kunskapen om hantering av vilt och viltkött låg. Genom undersökningar vet vi att handeln behöver mer kunskap om viltkött, framför allt vildsvinskött, som de kan vidareförmå till konsumenter. Därför har förbundet drivit ett projekt för att öka kunskapen om viltkött hos köttansvariga i handeln och därigenom fått fler personer att bistå med korrekt information.

En del i detta arbete har också varit att sprida kunskap om trikinprovtagning för vildsvin och björn. Eftersom kött från dessa djur som kommer ut på marknaden har gått via kött-
hanteringsanläggning kan konsumenterna känna trygghet i att allt kött kontrollerats avseende trikiner.

En viltkötsbroschyr, styckningsscheman samt butiksmaterial om viltkött har bland annat spridits på mässor, däribland Bok- och Biblioteksmässan i Göteborg. Även en instruktiv utbildningsfilm om tillagningsmetoder av viltkött finns tillgänglig på webben. Allt motsvarar allmänhetens intresse för viltkött.

ÖVERGRIPANDE INFORMATION

Integration

Under 2015 har Svenska Jägareförbundet fortsatt sin satsning på integration. Modellen som använts de senaste åren har varit framgångsrik och därför har årets arbete fokuserat främst på att få fler att genomföra konceptet.

Målet är att nå så många ungdomar som möjligt med information om svensk natur och friluftsliv. Informationen överförs huvudsakligen via friluftsdagar där ungdomar ges möjlighet att få prova på olika verksamheter som fiske, skytte, hundapportering, bygga fågelholkar och få praktisk och teoretisk kännedom om svenska viltarter. Dessa dagar anpassas efter deltagarna och till de lokala förutsättningarna, såsom plats, väder, språkkunskap och så vidare. Genom aktiviteterna överförs information om olika relevanta ämnen såsom allemansrätten, viltvård samt hur jakten bedrivs i Sverige.

Hittills har projektet nått cirka 1 100 ungdomar. Verksamheten har ett pågående samarbete med åtta skolor och det finns flera som har uttryckt intresse för att delta. Deltagande skolor har inspirerats att införa dessa frågor i sina egna program och har till och med tagit initiativet att genomföra friluftaktiviteter på egen hand.

Som stöd tar Jägareförbundet fram handledningsmaterial samt korta filmer. Materialet ska ge tips och information om frågor som hur man kan påbörja arbetet med integrationsfrågor och vad man bör tänka på. Filmerna ska användas för att inspirera och som marknadsföring och ska komplettera redan befintligt filmmaterial från projektet. Under 2015 har flera andra organisationer som till exempel Svenskt Friluftsliv och skolor använt filmmaterialet i olika sammanhang.

Verksamheten ger Jägareförbundet ökad kunskap om personer med utländsk bakgrund, deras behov och förmågor. Förutom detta bidrar verksamheten varje år både med goda exempel för hur man kan jobba med dessa frågor såväl som att skapa en mötesplats för ömsesidiga möten och utbyte mellan nya och etniska svenskar. Detta skapar utbildningstillfällen för ungdomar, skolpersonal, tjänstemän och förtroendevalda samt förbättrar opinion och attityder både internt och externt.

Verksamheten fortsätter att ha en hög och positiv bevakning från både nationella och lokala medier.

Under 2015 har verksamheten utökat insatserna för att integrera förtroendevalda och nya svenskar i vuxen ålder samt färdigställa stödmaterial. Tillsammans med Studieförbundet, Skogsstyrelsen, Borlänge kommun, med flera har Jägareförbundet fortsatt arbetet för att hitta flera samverkansfördelar och projekt inom integrationsområdet.

Friluftsdagar för personer med utländsk bakgrund med bland annat holkbygge på schemat.

FOTO: MADELEINE LEWANDER

Yttranden och utlåtanden

På förbunds nivå har Jägareförbundet besvarat 118 remisser. Av dessa remisser utgör 106 förfrågningar rörande vapenärenden som översänts från polismyndigheterna runt om i landet. Utöver dessa remisser tillkommer ett mycket stort antal yttranden och utlåtanden som behandlats av personal och länsjaktvårdsföreningar. Länsstyrelserna översänder flest remisser i frågor som rör exempelvis skötselplaner för älg och kronvilt, tillstånd av varierande slag samt frågor rörande skötselplaner vid bildande av naturreservat. Bland övriga instanser som översänt remisser till länsjaktvårdsföreningarna finns bland annat regionala myndigheter och kommuner.

Remiss från	Angående	Besvarad
Justitiedepartementet	Äktenskapstvång och olaga hot SOU 2014:63	21 januari
Sveriges kommuner och landsting	Revidering av måttboken gällande skjutbanor	16 mars
Naturvårdsverket	Store mosse nationalpark	1 april
Justitiedepartementet	Med fokus på kärnuppgifterna – En angelägen anpassning av Polismyndighetens uppgifter på djurområdet	26 maj
Näringsdepartementet	Vissa ändringar i jaktförordningen	1 september
Naturvårdsverket	Björnlandets nationalpark	16 september
Naturvårdsverket	Tivedens nationalpark	1 oktober
Utrikesdepartementet	Skärpt exportkontroll av krigsmateriel (SOU 2015:72) och Sanktionsväxling – effektivare sanktioner på exportkontrollområdet (SOU 2014:83)	14 oktober
Näringsdepartementet	Överprövning av beslut om skyddsjakt och licensjakt för vissa rovdjur	5 november
Jordbruksverket	Förstärkta åtgärder mot artskyddsbrott	16 november
Näringsdepartementet	Kameraövervakning vid åteljakt efter vildsvin	16 november
Justitiedepartementet	Kommissionens förslag till ändringar i EU:s vapendirektiv	22 december
Polismyndigheterna	106 remisser angående vapenärenden	Löpande 2015
Länsstyrelser	161 remisser angående skyddsjakt	Löpande 2015

1.2 PRAKTISK JAKT OCH VILTFÖRVALTNING

Allmänna uppdragets mål

- Kunskapen i praktisk jakt, viltvård och det jaktbara viltets utveckling är god bland markägare, jakträttshavare och jägare.
- Myndigheter, markägare, jakträttshavare och jägare erhåller objektiv information och god service i frågor som rör praktisk jakt, viltvård och det jaktbara viltets utveckling.
- Informationsspridning av myndighetsbeslut om stora rovdjur.
- Information av hög kvalitet tillhandahålls om praktisk jakt och viltvård vid skyddsjakt och andra skadeförebyggande åtgärder.
- Jaktsäkerheten är hög.
- Antalet skadskjutningar är få.
- All ammunition är blyfri så långt det är möjligt.
- Den negativa påverkan på hälsa och miljö från användningen av blyammunition är försumbar.

Återrapportering

Jägareförbundet ska redovisa:

- Hur många och vilka kurser, temadagar och liknande som förbundet anordnat.
- Antalet deltagare vid dessa kurser och temadagar.
- Vilket utbildningsmaterial förbundet tillhandahållit.
- Tidsåtgång för rådgivning i praktisk jakt och förvaltningsfrågor.
- Tidsåtgång för arbete med upplysning till myndigheter, markägare, och jägare i markanvändnings- och miljöfrågor relaterade till viltvård och jakt.
- Antalet avgivna yttranden till myndigheter i frågor om skyddsjakt.
- Var i landet skyddsjakt bedrivs i störst omfattning samt vilka arter som främst är föremål för jakten.
- En kort analys av hur skadebilden har förändrats över tiden.
- Hur förbundet har arbetat med förvaltningsfrågor avseende vildsvin och vilka resultat som uppnåtts.
- Hur förbundet har informerat om förvaltning av vildsvinsstammarna, bland annat vilken slags information som spridits, till vilka aktörer och i vilket omfång samt en analys av effekten av åtgärderna.
- Vilket arbete som företagits vad avser främmande viltarter inom ramen för detta uppdrag.
- I vilken utsträckning förbundet har bistått förvaltande myndigheter med samordning av jägare vid skyddsjakt efter stora rovdjur och vilka informationsinsatser om myndighetsbeslut avseende stora rovdjur som har genomförts under året.
- Hur förbundet har arbetat för att motverka illegal jakt.
- Hur förbundet har informerat om vikten av trikinprovtagning av kött från vildsvin och björn samt lämpligt tillvaratagande av kött från dessa arter, bland annat vilken information som spridits, till vilka aktörer och i vilket omfång samt en analys av effekterna av åtgärderna.
- Hur förbundet har informerat om förvaltningen av dov- och kronviltstammarna, bland annat vilken slags information som spridits, till vilka aktörer och i vilket omfång samt en analys av effekterna av åtgärderna.
- Hur förbundet verkat för att minska antalet skadskjutningar generellt samt specifikt på björn och varg.
- Vilka åtgärder såsom utbildningar och informationsinsatser som förbundet vidtagit i syfte att minska användandet av blyammunition till förmån för blyfria alternativ.
- Hur förbundet har arbetat för att minska den negativa miljöpåverkan från användningen av blyammunition och att lämpliga miljöåtgärder vidtas vid skjutbanor inklusive hur blykontaminerat avfall omhändertas.

Kurser och temadagar

Totalt rapporteras att 6 351 personer genomgått en utbildning (exklusive älg och hundutbildningar kopplat till trafikeftersök) under ledning av Jägareförbundets personal eller av arvoderade instruktörer. Fokuseringarna på bland annat vildsvin, dov- och kronvilt har resulterat i att antalet deltagare på dessa utbildningar och temadagar fortsatt ligger högt. För 2015 kan också noteras satsningen på ledarutbildning skytte. Nedan ett urval av de kurser som bedrivits med flest deltagare.

Rapporterade kurser	Antal deltagare
Björnjaktsutbildning	37
Jaktledarutbildning	868
Fotsnara för räv	91
Ledarutbildning skytte	526
Säl och säljakt	183
Ripsnara	88
Tillvaratagande av vilt	231
Tema vildsvin	1 273
Tema hjort	1 398
Tema lo	58
Tema viltvårdsområden	99
Utbildningsjakt vildsvin	148
Viltundersökare	356
Viltvård och viltåker	789

Under 2015 har Jägareförbundet satsat på ledarutbildning i skytte.

FOTO: MAGNUS RYDHOLM

Utbildningsmaterial

Under 2015 inledde förbundet ett samarbete med "Jaktkunskap.se". Syftet med projektet är att ta fram instruktiva filmer som sprids via sociala medier för att hjälpa nyblivna jägare att lära sig mer om praktisk jakt på olika arter. Förbundet märker en stadigt ökande efterfrågan från nyutexaminerade jägare som kan jakt i teorin men söker mer kunskap om den rent praktiska jakten. Förbundet deltar i samtliga filmer, via våra jaktvårdskonsulenter, med sakkunskap och fakta. Under 2015 har tre filmer spelats in och publicerats. Det är vildsvin (64 000 visningar), rådjur (57 000 visningar) och älg (32 000 visningar). Under 2016 kommer hjort och mufflon, hare och räv publiceras. Förutom viss uppdatering av befintligt utbildningsmaterial har inga helt nya utbildningar lanserats under fjolåret.

Rådgivning i praktisk jakt och förvaltningsfrågor

Personalen rapporterar 14 416 (13 397) timmars arbete med rådgivning i praktisk jakt och förvaltning av viltarter.

Miljöfrågor och markanvändning

Under rubriken upplysning till myndigheter, markägare och jägare i frågor rörande markanvändnings- och miljöfrågor relaterade till jakt och viltvård rapporteras en arbetsinsats på 3 526 (3 597) arbetstimmar.

PRAKTISK JAKT OCH VILTFÖRVALTNING

Skydds jakt

Svenska Jägareförbundet samverkar med myndigheter och organisationer vad gäller skydds jakt och skadeförebyggande åtgärder, exempelvis Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, LRF, viltförvaltningsdelegationer, polismyndigheterna och Viltskadecenter.

Skydds jakt är idag ett tämligen vitt begrepp som omfattar olika åtgärder för att förhindra skador inom jordbruk, djurhållning, skogsbruk, vägtrafik och på fastigheter. Insatserna berör en mängd olika arter i en rad olika situationer och rör inte bara stora rovdjur. Det kan gälla grävling under ett bostadshus, gäss på badstränder eller i jordbruksgrödor, älg och rådjur i villabebyggelse, olämpliga bäverfördämningar, kron- och älgskador på skog eller vildsvinsskador i jordbruk och anläggningar. Rådgivningen kan gälla enskilda skydds jaktbeslut eller allmänna skydds jaktbestämmelser. Oftast är rådgivningen också förknippad med råd om hur skador kan förebyggas.

Skydds jaktens omfattning och aktuella arter

Totalt har förbundet avgivit 161 skriftliga yttranden till myndigheter angående skydds jakt.

Under 2014 kartlades för första gången skydds jaktens omfattning med hjälp av enkäter till enskilda jaktkortslösare. På detta sätt erhöles en bild av hur mycket skydds jakt som bedrivs på "enskilt initiativ" och således aldrig registreras som ett ärende eller pågående skydds jakt hos myndigheterna. Enkäten gjordes i samarbete med SLU. Sett över hela landet så uppgav 13,5 procent av jägarna att de bedrivit någon form av skydds jakt under året. Det är en betydligt högre siffra än vad som tidigare antagits. Skydds jakten är mer omfattande i södra Sverige, främst beroende på att de arter som främst skydds jagas, vildsvin och gäss, finns i betydligt högre koncentrationer i denna landsända.

Under 2015 följdes undersökningen upp genom att tillsammans med SLU undersöka andelen aktiva lantbrukare som bedrivit (själva eller genom uppdrag till andra) skydds jakt för att skydda sina grödor. Nationellt var andelen brukare där någon bedrivit skydds jakt 17,4 procent. Den absolut vanligast arten som skydds jagats var vildsvin (62 procent av dem som bedrivit skydds jakt) följt av gäss (31 procent av dem som bedrivit skydds jakt).

I dagsläget har cirka tio län någon form av policy för skydds jakt. Generellt gäller de flesta av dessa synen på skydds jakt efter stora rovdjur. Flera län har också inlett arbetet med handlingsplaner för hantering av skydds jakt på gäss, skarv och bäver. Denna typ av policyer skapar en förutsägbarhet för den sökande.

I södra Sverige har 56 remisser besvarats och där sticker Skåne ut som det län som hanterat flest remisser kring skydds jakter av olika arter. Under 2015 har man enbart i Skåne svarat på 52 yttranden till myndigheter vid ärenden angående skydds jakt. Den mest dominerande arten är vitkindad gås som står för 20 remisser. Koltrast, duvor, övriga gäss, skarv, knölsvan, dovvilt, räv, grävling, rådjur och älg är andra arter som behandlas.

Vildsvin är den absolut vanligaste arten som skydds jagas. 62 procent av dem som bedrivit skydds jakt har jagat vildsvin.

FOTO: THOMAS OHLSSON

I mellersta Sverige har yttranden till myndigheter avgivits vid 52 ärenden angående skyddsjakt under 2015. Stockholms och Södermanlands län har remitterat flest ärenden. Fåglar dominerar med vitkindad gås (29) som den överlägset mest frekventa arten. Fyra eller färre ärenden för respektive art har avsett skarv, fiskmås, gräsand och duvhök. Bland 13 ärenden avseende skyddsjakt på däggdjur avser ungefär hälften (7) dovhjort. Andra arter är älg, rådjur, vildsvin och bäver.

I norra Sverige är trenden att länsstyrelserna hanterar beslut om skyddsjakt snabbt utan att inhämta yttranden, utom när det gäller skyddsjakt på stora rovdjur. Sammanlagt 53 yttranden om skyddsjakt på stora rovdjur har avgivits i norr.

En tydlig trend i björnförvaltningen i norr är att länsstyrelserna i allt högre utsträckning tillämpar skyddsjakter vilket leder till att färre björnar görs tillgängliga via licensjakt.

Järvstammen visar en tydlig tendens att sprida sig från fjällområdena ner i skogslandet. Diskussioner förs om att införa licensjakt på järv, men även där tillgrips riktade skyddsjakter allt frekventare.

Även lodjursförvaltningen påverkas av denna attitydförändring från myndigheterna att öka skyddsjakten på bekostnad av licensjakten. Lostammens storlek är svårbedömd och varierar relativt kraftigt mellan åren av naturliga orsaker. Inventeringar av lodjuren görs främst av naturbevakare och samebyarnas rovdjursansvariga. Dåliga spårförhållanden leder vissa år till stora osäkerheter i beräkningarna av lostammen vilket i sin tur leder till osäkerhet om eventuella tilldelningar överensstämmer med tillgången på lodjur.

Gässen fortsätter att öka i mängd i norra Sverige och de varmare höstarna med senare snöfall och isläggning gör att gässen blir kvar längre. Jakt sent på hösten på kvarvarande gäss omöjliggörs dock av dagens jakttider. Även sångsvan ökar och innebär på vissa håll stora problem för lantbruket.

Sälen utgör fortsatt ett problem för både yrkesfisket och fritidsfisket. I Bottenviken är vikaresälen ett större problem än gräsälen. För de tre länen med kust i norr tilldelades jakt på 120 gräsälar varav 71 var fällda vid årsskiftet. Under året beviljades också skyddsjakt på 164 vikaresälar, vilket upplevs positivt. Eftersom jakten fortfarande pågår finns ingen statistik. Antalet beviljade tillstånd påverkar dock beståndets storlek högst marginellt och inte heller problembilden i stort.

I hela landet, men främst i södra och mellersta delarna, bedrivs en omfattande skyddsjakt i större tätorter av kommunala skyddsjägare. I dagsläget görs ingen sammanställning av omfattningen samt formerna för denna jakt, vilket skulle vara önskvärt för att fånga jaktens utveckling och omfattning.

I norra Sverige är det en tydlig trend att skyddsjakt tillämpas i allt högre utsträckning när det gäller björn, men också lo.

FOTO: GÖRAN EKSTRÖM

PRAKTISK JAKT OCH VILTFÖRVALTNING

Analys av skadebilden

Under 2015 har förbundet tillsammans med SLU undersökt attityderna till skador på grödor och skog. Samstämmigheten mellan jaktkortslösarnas och de aktiva brukarnas, respektive privata skogsägarnas, attityder till omfattningen av skadorna var mycket stor (se figur).

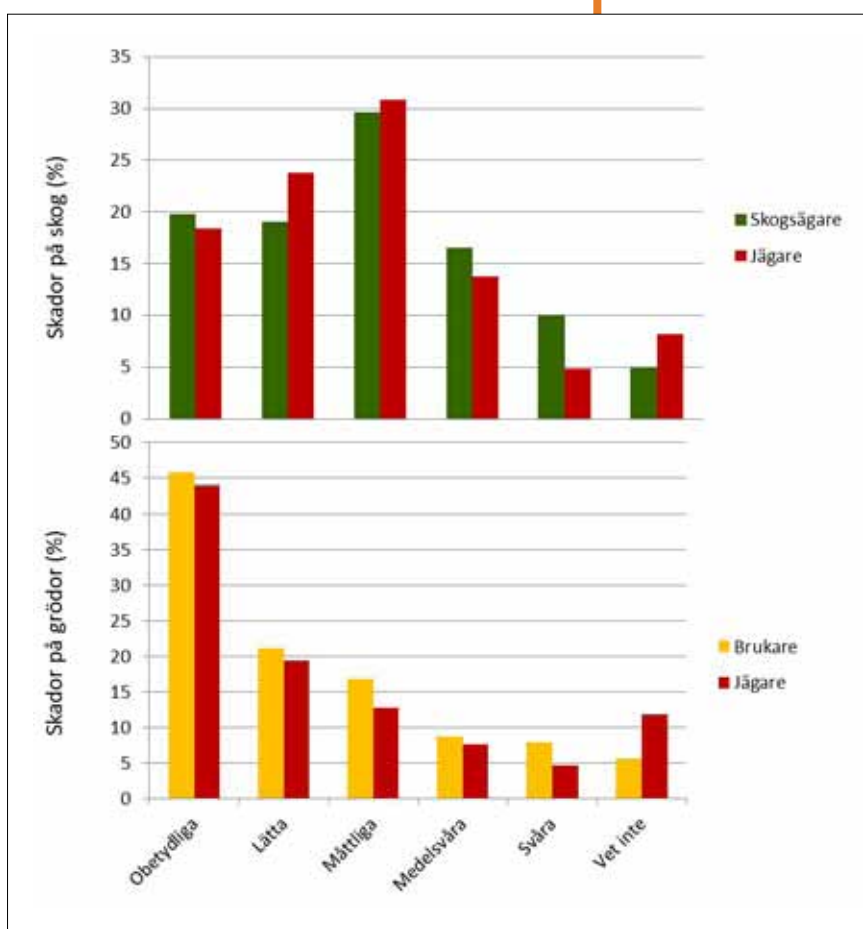
Ungefär 70 procent av jägarna och 60 procent av bönderna ansåg att skadorna av vilt på grödor var acceptabla, medan motsvarande siffror för skador på skog var cirka 60 (jägare) respektive 50 procent (skogsägare).

Följaktligen har jägarna och brukarna en samstämmig bild av skadornas omfattning och huruvida skadebilden är acceptabel. Det kan förklara att bara enstaka procent av brukarna uppgav att de upplever en konflikt gentemot jaktkortslösarna. Det är dock en relativt stor andel i respektive grupp som anser att skadorna på grödor och skog inte är acceptabla. Detta är en given utmaning inom viltförvaltningen de närmaste åren, men samsynen om skadornas omfattning bör möjliggöra god samverkan om behovet av åtgärder.

För norra Sverige är skadebilden rörande rovdjur och renskötsel relativt konstant över tid. Skadebilden rörande säl och fiske är hög. Lantbruket har ökande problem med gäss och svanar.

I mellersta Sverige tenderar antalet ärenden att öka. Särskilt avseende vitkindad gås, men även klövvilt i viss omfattning. Ett fortsatt stort antal skyddsjaktsansökningar inlämnades på varg för skador orsakade på tamdjur och hundar.

För södra och mellersta delen av landet sker fortfarande en ökning av skyddsjakter framförallt på gäss. De milda vintrarna gör att koncentrationen av övervintrande gäss ökar för varje år. Ett stort antal vitkindade-, grå-, och kanadagäss stannar nu hela vintern. Även svanar ger allt större problem i höstsådda grödor.

Attityder till skador på skog respektive grödor för skogsägare, lantbrukare och jägare.

Rovdjuren ökar i södra Sverige, speciellt lodjuren. Den största ökningen sker i de södra delarna av Västra Götaland där länsstyrelsen spår att man kommer ha en av Sveriges tätaste stammar inom kort. Många får har slagits av lodjur i området. De fasta vargstammarna finns i norra delen av Västra Götaland mot Värmland och Närke där det åtminstone finns två revir. Reviret som finns i Tiveden berör till största delen Närke men vargarna märks av även i Västra Götaland. Incidenter med tagna hundar och tamboskap har under 2015 varit markant lägre. Antalet observationer av strödjur ökar i hela södra Sverige.

Sälstammarna ökar runt de sydliga kusterna. Antalet tilldelade sälar under skyddsjakten ökar och de tilldelade djuren skjuts snabbt. Gråsäl har ökat i de sydöstra delarna där man tilldelades extra djur under skyddsjakten i Blekinge. Positivt är att många sälskyddsområden har tagits bort i de nya besluten vilket gett större möjlighet att begränsa skador orsakade av gråsäl. Årets skyddsjaktskvot på västkusten var rekordstor men fylldes trots det väldigt snabbt. Det skedde en snabb extra tilldelning som även den fylldes i många områden. Knubbsälstammen ökar längs hela västkusten och man ser även fler och fler gråsäl. I Östersjön bedrivs skyddsjakt efter gråsäl, men där är jakten svårare att bedriva på grund av många sälskyddsområden. Under 2015 kom också skyddsjakt på vikaresäl igång.

Generellt gäller att när en allt större del av arealen sköts av älgskötselområden minskar ansökningarna om skyddsjakt efter älg. Dessa hanteras inom respektive område. Kronviltet ökar och kan inom vissa områden orsaka skador. Detsamma gäller doviltet, men inte i samma utsträckning.

Sälstammarna och antalet tilldelade sälar under skyddsjakt ökar.

FOTO: NIKLAS LILJEBÄCK

PRAKTISK JAKT OCH VILTFÖRVALTNING

Arbete med förvaltningsfrågor avseende vildsvin

Arbetet med vildsvinsförvaltning har under 2015 präglats mycket av internationella åtaganden och samarbeten. Den insats de svenska jägarna gjorde 2012-2013 då avskjutningen nationellt i princip fördubblades och i de hårdast drabbade områdena mer än tredubblades, har rönt uppmärksamhet internationellt. Vildsvinen ökar i utbredning och antal över hela norra halvklotet och inget annat land har lyckats med att på så kort tid minska vildsvinsstammarna.

Förbundet har medverkat vid ett tiotal internationella seminarier, workshops och konferenser för att beskriva "den svenska modellen för vildsvinsförvaltning", där allmänna uppdraget är en mycket central del. Våra nordiska grannländer Norge, Danmark och Finland står samtliga inför etableringar av vildsvin. Förbundet har därför genomfört ett antal aktiviteter med myndigheter, markägare och jägarorganisationer från dessa länder i syfte att utbyta information om vildsvinsförvaltning och hur man jagar vildsvin.

På nationell nivå är mönstret fortsatt att vildsvinsstammen är relativt konstant antalsmässigt men ökar sitt utbredningsområde. Under senare delen av 2014 introducerades förbundets webb-baserade rådgivningsverktyg för vildsvinsförvaltning, "Vildsvinsbarometern". Barometern, som uppdateras månadsvis eller med tätare intervall när behov finns, är en variant av expertsystem. Sådana är mycket vanliga i internationell viltförvaltning men relativt ovanliga i Sverige.

Experter i systemet är förbundets konsulenter runtom i landet. Utifrån statistik om trafikolyckor, avskjutning och klimat samt daglig kontakt med jägare och markägare sammanställer de läget och ger råd om hur avskjutning och eventuell utfodring bör inriktas. Vid behov kan också råd lämnas rörande jaktens utformning, till exempel vid sen föryngring då hundjakt tidigt under säsongen kan vara olämplig eller vid tidig mjölkmodnad för spannmål då extra jaktinsatser för skydd av grödor kan krävas. Det hade varit ett mycket värdefullt hjälpmedel att kunna utnyttja de numer talrika viltkameror som jägare och markägare använder. Via dessa kunde precisa och snabba uppskattningar erhållas rörande, till exempel, förekomst, födelsetidpunkter och kullstorlekar.

Förbundet har under 2015 särskilt fokuserat på Västra Götaland för att förbereda jägare och markägare på vildsvinens etablering i länet. Under hösten anordnades en särskild kampanjvecka i samverkan med LRF. Förbundet har också fortsatt arbetet med att hantera vildsvin i tätort i Göteborgsområdet. Projektet drivs i samverkan med Göteborgs stad, LRF och Skogssällskapet.

Förbundet har under de senaste åren byggt upp kompetens och kunskap samt utarbetat metoder för att hantera vildsvin i tätortsnära områden. Utmaningen kommande år är att föra ut kunskap till kommunjägare som ska hantera problematiken lokalt.

På nationell nivå är mönstret fortsatt att vildsvinsstammen är relativt konstant antalsmässigt men ökar sitt utbredningsområde.

FOTO: ÅKE GRANSTRÖM

Informationsarbete rörande vildsvinsförvaltning

Arbetet med förvaltningsfrågor bedrivs anpassat till de förutsättningar som föreligger. I norra Sverige, där vildsvin inte finns idag, erbjuds jägare och markägare en generell utbildning om förvaltning och jakt i syfte att skapa beredskap och öka kunskapen i de fall vildsvinen sprider sig norrut.

I södra och mellersta delen av landet har totalt 35 temakvällar anordnats, omfattande totalt 1 273 deltagare. Ofta anordnas dessa tillsammans med den lokala LRF-föreningen. Vildsvinens biologi och levnadsvanor har behandlats liksom skadeförebyggande åtgärder samt strategi, planering och metodval vid jakt på vildsvin. Utöver detta har förbundets konsulenter informerat om vildsvin vid lokala möten med, till exempel, lantbrukare, jägare och personal från kommuner, totalt 307 personer.

Förbundet har en löpande dialog med LRF i bland annat vildsvinsfrågor. Under 2015 etablerades en nationell formaliserad dialog mellan förbunden och också två regionala dialogplattformar för mer regional samverkan i Södermanland och Västra Götaland.

Rätt tränade jakthundar för vildsvinsjakt är ett fortsatt viktigt område och en viktig etikfråga. Vid Agusa vilthägn har förbundet under året nått en kraftig ökning av antalet tränade vildsvinshundar, totalt 380 stycken. Andra hägn börjar dyka upp vilket gör att förbundet bedömer att det är viktigt att nå ut med vad som är en bra standard för hundträning i hägn. Svenska Jägareförbundet och Svenska Kennelklubben samarbetar i dessa frågor och har tagit fram en standard.

Trenderna i vildsvinsbarometern under året kan följas historiskt på förbundets webbplats. Under 2015 var våren relativt lugn med "normal uppmärksamhet". Under slutet av sommaren höjdes nivån till "måttlig uppmärksamhet" över i stort sett hela utbredningsområdet i samband med främst spannmålsens mjölkmodnad. I Mälardalen bedömdes läget vara "stor uppmärksamhet" under slutet av sommaren då oroande tendenser till skada på gröda kunde noteras. Förbundet bedömer att jägarna reagerade mycket snabbt på höjningen och redan under tidig höst kunde uppmärksamhetsnivån sänkas något. Under slutet av året har "måttlig uppmärksamhet" förekommit i främst spridningsområdet norrut; Uppsala, Västmanland och Örebro. I Kalmar län ligger man under slutet av året på "stor uppmärksamhet" då det i området varit relativt gott om ekollon under hösten.

Förbundet bedömer att vildsvinsbarometern nu är ett etablerat redskap i vildsvinsförvaltningen där vi snabbt kan reagera på förändringar i vildsvinsstammen. Barometern fungerar också som en arena där man inför uppdateringar och revideringar skapar en dialog med markägare och jägare för att stämma av läget i alla delar av länet. Denna arena bidrar till ömsesidig förståelse och samsyn i frågor om skador, numerär och sammansättning på vildsvinsstammen vilket gör att långtgående konflikter i stort kan undvikas på ett tidigt stadium.

Vildsvinsbarometern i början av mars 2016. Stor uppmärksamhet krävs i Kalmar län.

PRAKTISK JAKT OCH VILTFÖRVALTNING

FOTO: KENNETH JOHANSSON

Bistå vid förvaltning av de stora rovdjuren

Jägareförbundet bjöd i oktober in samtliga länsstyrelser i landet till ett seminarium på Öster Malma om skyddsjakt på stora rovdjur. Vid mötet diskuterades olika organisationsformer för skyddsjakt. Vissa län, främst län där vargen håller på att nyetablera sig, vill utbilda särskilda skyddsjägare som på uppdrag av länsstyrelsen genomför jakten. Län med stor rovdjursförekomst föredrar en modell med lokala jägare som får uppdrag att genomföra skyddsjakt under ledning av jaktledare som utses i samråd med Jägareförbundet. Det rådde enighet om att förbundet bör ansvara för utbildning/information till skyddsjägarna om regelverk och lämpliga jaktformer. Vid seminariet diskuterades nya tänkbara jaktmetoder utifrån mårhundspjektets erfarenheter och Viltskadecenter redovisade de erfarenheter som finns kring skyddsjakt, såväl genomförande som effekter därav.

Svenska Jägareförbundet har under året bistått myndigheterna, främst länsstyrelser, vid skyddsjakter på varg och lo utanför renskötselområdet. Bidragen har främst varit hjälp med att organisera jakt, utse jaktledare och utbilda de jägare som ska genomföra skyddsjakt. Förbundet har även bidragit med kartmaterial samt upprättat kontaktlistor. Beslut om skydds- och licensjakt som fattats under året finns redovisade eller länkade till på vår hemsida. Särskilda samlingssidor finns också för björn-, lo- och vargjakten. Där finns övergripande regelverk samt länkar till beslut på nationell eller regional nivå.

Förbundet har även inför licensjakten 2016 tillsammans med länsstyrelsen hållit informationsmöten om innehållet i länsstyrelsernas beslut, informerat om jakträttsliga krav, vikten av tydliga regler för deltagande, säkerhet, mediehantering samt hur man bemöter eventuella vargaktivister.

Förbundet har under året tecknat ett nytt avtal med Naturvårdsverket om inventering av stora rovdjur. Förbundet arbetar för närvarande med att bygga upp ett nätverk av lokala spårare som ska bistå länsstyrelsen med spårrapporter. Förbundets arbete, trots att det just startat, har redan lett till att rapporteringen har ökat markant i det nationella rapporteringsverktyget Skandobs.

I flera län samverkar förbundet effektivt med länsstyrelserna med ett verktyg som ger möjlighet för myndigheten att kommunicera direkt med jägarna via SMS. Länsstyrelsen kan snabbt förmedla kvarvarande tilldelning, förändringar i regelverk och förmedla önskemål om inventeringsinsatser.

Arbete med att motverka illegal jakt

Jägareförbundet har under året arbetat med att samordna jägare och markägare för övervakning i områden där tecken på illegal jakt funnits. Detta har lett till två fällande domar, vilket är samma resultat som föregående år. Särskilt större gårdar i Mälardalen och Skåne beskriver en ökad illegal jakt på främst dovvilt. Denna typ av illegal jakt har vid ett flertal uppdagade fall bedrivits i organiserad form vilket ytterligare försvårar arbetet.

Förbundet har fortsatt att samverka med polisen om systemet med märkning av fällda älgar i Norrbotten. Omfattande informationsinsatser krävs årligen för att förklara systemet för enskilda jägare. Försöket har pågått ett antal år och förbundet har under 2015 drivit på och tillsammans med polisen initierat en utvärdering av försöket.

Illegal jakt på stora rovdjur är fortfarande begränsad till några få kända fall. Trots intensifierade ansträngningar att motverka illegal jakt på stora rovdjur uppfattar förbundet att attityderna snabbt förändras mot en mer tillåtande attityd hos såväl jägare som landsbygdsbefolkning. Utvecklingen har ett klart samband med vargförvaltningen.

Jägareförbundet har etablerat samarbete med SLU för att på ett mer formaliserat sätt följa och kartlägga attitydförändringarna till illegal jakt. Bland annat har förbundet anordnat seminarier där forskarna djupintervjuat ett representativt urval av jägare. Projektet pågår även under 2016 och slutliga resultat kan förväntas under hösten.

Minskade skadskjutningar, särskilt björn och varg

Inför licensjakten på varg i januari 2015 ordnade förbundet tillsammans med länsstyrelserna informationsmöten med jägare och jaktledare inom samtliga jaktområden där vikten av etisk jakt och vikten av att enbart skjuta i säkra lägen poängterades. Jaktens utformning, med ett fåtal utsedda jaktområden där antalet tilldelade vargar var tänkt att motsvara det genomsnittliga antalet vargar i reviren, bidrog till att jakten blev lugn. Licensjakten 2015 kunde därför genomföras på ett bra sätt och SVA skrev i sin rapport från jakten att "Vargarna var i år, med några få undantag, skjutna så att träffarna medförde en snabb och säker död". Ingen skadad varg blev kvar i skogen. Samtliga involverade länsstyrelser vittnade om god stämning i skogen och att jakten bidragit till en bra relation mellan länsstyrelsens fältpersonal och jägarna.

Inför björnjakten informerades fortsatt om vikten att skjuta det så kallade Björnpasset. Många jaktlag och markägare har infört Björnpasset som ett obligatorium för att få delta i björnjakt. Den positiva utvecklingen som vi sett de senaste åren vad gäller skadskjutningsfrekvensen har hållit i sig även under 2015. Drygt 98 procent av de björnar som träffats av jägarnas kulor har återfunnits. 4 av de totalt 225 fällda björnar utgörs av sådana som bedöms vara träffade men inte återfunna.

Ett samarbete med de befintliga skyttebiograferna har etablerats. I dagsläget finns sju skyttebiografer och där beräknas cirka fem miljoner övningsskott ha avlossats under 2015. Förbundet bistår även med rådgivning för ett flertal planerade skyttebiografer. Förbundet har ändrat sitt skyttereglemente så att möjligheten att avlägga de av förbundet framtagna skytteproven nu går att genomföra på samtliga skyttebiografer. Förbundet har också medverkat till att filmmaterial finns med både björn och varg. Vidare utvecklar förbundet i samarbete med biograferna ett koncept för skytteträning för eftersöksjägare inom Nationella Viltolycksrådet (NVR).

Förbundet har också under 2015 genomfört nya undersökningar, tillsammans med veterinär expertis, för att kvalitetssäkra träffområdet för bland annat älg på de figurer förbundet tillhandahåller. Detta resulterade i en revidering av träffområdet på älgen från och med 2016.

FOTO: OLLE OLSSON

FOTO: KENNETH JOHANSSON

PRAKTISK JAKT OCH VILTFÖRVALTNING

Bly i ammunition

Svenska och utländska vetenskapliga studier visar på förekomst av blyrester från ammunition i viltkött och förhöjda blodblyhalter hos konsumenter av viltkött. För Svenska Jägareförbundet är viltköttets status som värdefull resurs och nyttigt livsmedel av central betydelse. Skulle det finnas negativa hälsomässiga effekter av att konsumera någon form av viltkött är det dessutom sannolikt jägarkåren som utgör en eventuell riskgrupp.

Jägareförbundet har tillsammans med Livsmedelsverket och Statens Veterinärmedicinska Anstalt undersökt förekomsten av blyrester från ammunition i svenskt viltkött, och kommunicerat nya råd om köttantering som minimerar risken att man får bly i viltköttet och i miljön.

Undersökningarna publicerades av Livsmedelsverket under hösten 2014: <http://www.slv.se/sv/Fragor-svar/Fragor-och-svar/Bly/Bly-i-viltkott/>. Resultaten visar att blyfragmenten sprider sig längre från sårkanalen och att blyhalterna är högre i området nära sårkanalen än vad som tidigare varit känt. Blyrester förekom även i viltkött avsett för konsumtion. Samtidigt så visar undersökningarna att det går att få bort blyresterna genom att skottrensa med tillräcklig marginal. Alternativt använda blyfri ammunition.

Under 2015 har förbundet gått vidare genom att undersöka grad av fragmentering och metallhalter i viltkött från de blyfria ammunitionsalternativ som finns att tillgå. Resultaten visar inte på några förhöjda kopparhalter från expanderande koppar-kulor som är avsedda att hålla samman. Däremot fragmenterar hagel tillverkade av såväl vismut som volfram (de senare marknadsförs som "tungsten") och ger förhöjda halter av tungmetaller i viltköttet. Precis som för bly kan problemen lösas genom skottrensning, alternativt används stålhagel.

Förbundet har upplevt en tydlig förändring i attityderna till blyfri ammunition sedan 2014, vilket även tycks avspelas i försäljningssiffror från handeln. Förbundet har sammanfattat kunskapsläget om miljö- och hälsoeffekter av bly i ammunition på: <http://jagareforbundet.se/jakten/kottantering/> Där finns även beskrivningar av hur man skär rent, ammunitionsalternativ och hur man väljer blyfri ammunition.

Arbetet med att minska miljöpåverkan av blyammunition

Svenska Jägareförbundets arbete med att minimera miljö- och hälsoeffekter av bly i ammunition går hand i hand. Exempelvis måste det kött som skärs bort för att minimera risken att få bly i viltkött tas omhand så att inte vilda djur kommer åt det. All förbundets rådgivning tar därmed upp både miljö- och hälsoeffekter.

Idag är råden inarbetade i förbundets utbildningar och kommunikation om jakt, val av ammunition och tillvaratagande av viltkött. Slutsatserna och råden har även anammats av utländska myndigheter och jägarorganisationer.

Jägareförbundet har sammanfattat kunskapsläget om miljö- och hälsoeffekter av bly i ammunition på sin hemsida. Bilden visar ett ännu inte skottrensat vildsvin skjutet med blykula.

FOTO: FREDRIK WIDEMO

Resultaten från de genomförda undersökningarna har kommunicerats i Svensk Jakt, via förbundets hemsida samt genom pressmeddelanden och kontakter med medier. Vidare har resultaten kommunicerats internationellt till myndigheter och intresseorganisationer, samt vid internationella forskarkonferenser i Europa. Förbundet har även fört dialog med flera utländska jägarorganisationer, och tagit en aktiv roll inom arbetet med ammunitionsbly inom den europeiska jägarfederationen FACE.

Förbundets utbildningar i köttantering och för viltundersökare har kompletterats med de nya resultaten, som även kommunicerats gentemot företrädare för vilthanteringsanläggningar.

Vidare har Jägareförbundet under 2015 fört en aktiv dialog med svenska myndigheter som Naturvårdsverket och KEMI, samt ammunitionsindustrin och vapenhandlarbranschen för att öka kunskapen om potentiella effekter av ammunitionsbly, behov av åtgärder och produktutveckling.

Förbundet bistår regelmässigt skyttesammanslutningar med generella råd om hur man undviker att bly sprids från skjutbanor. Anläggs banorna på ett korrekt sätt sprids inte bly utanför anläggningarna, vilket kan förklara att förbundet inte hanterat några förfrågningar från skjutbanor under 2015 (jämfört med 8 förfrågningar 2014).

Information om kött och trikinprovtagning

Den film som lagts ut på webben om vikten av trikintest och hur man genomför den har vi även puffat för på Jägareförbundets viltmatsajt, eftersom många jägare med flera, går in och inhämtar information om tillvaratagande av viltkött här.

Under fjolåret sågs filmen av 6 423 enskilda personer (sedan den lades ut av totalt 16 658). Adressen dit är: <http://jagareforbundet.se/jakten/jaktnyheter/2013/10/sa-tar-du-ett-trikinprov/>

Genom utbildning av viltprovtagare så nås många jaktlag och jägare av den viktiga informationen om trikinprovtagning. En annan viktig spridningskälla är jaktledarutbildningen.

Genom broschyren "Jägare, dela med dig", som spridits på bland annat mässor informeras också om de speciella regler som gäller för vildsvin och björn.

Under 2015 fälldes knappt 90 000 vildsvin men i och med att information om antalet lämnade trikinprov hos privata företag inte är tillgängliga kan förbundet inte säga hur stor del som trikintestas.

PRAKTISK JAKT OCH VILTFÖRVALTNING

Information om förvaltning av dov- och kronvilt

Svenska Jägareförbundet har under året internutbildat och kommunicerat ett omfattande faktaunderlag bestående av markägares och jägares attityder till kronvilt och de skador de åstadkommer, avskjutningsstatistik, sammanställningar av antalet kronhjortskötselområden och deras storlek samt utbredning. Faktabilagor bifogas. Tillsammans med resultaten från det stora kronforskningsprojekt som förbundet finansierat utgör underlagen grunden till den praktiska utbildning för markägare, förvaltare och jägare som just färdigställts. Utbildningen kommer att erbjudas under 2016.

Kronviltet sprider sig över landet vilket skapar ett stort behov av utbildning och kompetensutveckling för den regionala och lokala viltförvaltningen. Förbundet har under 2015 sammanfattat kunskapsläget för inventering av kronvilt, och kommer under 2016 att inleda försök med Kronobs, liknande metoden Älgobs. Målet är att kunna utbilda en handfull viltförvaltningsdelegationer i förvaltning av kronvilt. Cirka hälften av länen i Sverige har idag någon form av förvaltningsplan för kronvilt och några få för dovilt. Förbundet arbetar fortfarande för att fler län skapar någon form av styrande dokument för förvaltningen samt bistår med underlag och fakta när planer skapas.

Totalt i landet har 1 398 personer utbildats, främst i kronviltsförvaltning, under 2015.

I södra Sverige har det under 2015 genomförts 22 utbildningskvällar, med totalt 866 deltagare, där huvudtemat har varit kronviltsförvaltning. Inbjudna till dessa föreläsningar har varit jägare, mark- och skogsägare, både inom men framför allt utanför kronskötselområden. Inbjudan har skett genom jaktvårdskretsar, Studieförbundet och direkt till berörda mark och skogsägare.

Informationen som getts har omfattat kronviltets biologi, förvaltningsformer, skadeproblematik och hur dessa skador kan motverkas. Syftet har ofta varit att stötta områden som står i begrepp att bilda kronhjortsområden, eller där man vill få en djupare kunskap om kronviltet. Under dessa kvällar har även dovilt diskuterats med tanke på flerartsförvaltning. Vi har på många håll i regionen en stigande stam av både dov- och kronvilt varför diskussionerna rör båda arter.

Inom landets mellersta delar så har 13 förvaltningsträffar med totalt 507 deltagare genomförts där temat har varit kronviltets biologi och förvaltning samt hur skador av kronvilt kan motverkas. Deltagare har varit jägare och markägare inom kronhjortsskötselområden, älgförvaltningsområden och jaktvårdskretsar. En förvaltningsträff gällande dovilt har genomförts, vilken samlade 25 deltagare. Temat var doviltets biologi och förvaltning samt hur skador av dovilt kan motverkas. En en-dagsutbildning om förvaltning och jakt på dovilt har genomförts med 12 deltagare. Dessutom har rådgivning skett via personliga kontakter, mail och telefon, ofta i samband med att även andra viltarter diskuterats.

Beträffande dovilt så är bedömningen att den genomförda informationen genererat en ökad jaktansträngning i områden med skador orsakade av mycket tät dovstammar, något som resulterat i en minskad täthet i dessa områden.

 Svenska Jägareförbundet

FOKUSPROJEKT KRON
2014/2015

 Svenska Jägareförbundet

FOKUSPROJEKT KRON
2014/2015

INVENTERINGSMETODIK FÖR KRONVILT
DATANSAMLING FÖR UTVÄRDERING AV TRENDER
OCH BESTÄNDSSTRUKTUR INOM KRONVILTETS UTBREDDINGSOMRÅDE

I norra Sverige har inga specifika aktiviteter rörande dov- eller kronvilt genomförts under året.

Den absoluta majoriteten av dovsviltet skjuts idag i tre län; Skåne, Östergötland och Södermanland. De senaste åren har målsättningen varit att sänka tätheten av dovsvilt i de områden med högst täthet av dovsvilt. Under 2015 kunde en väsentlig minskning av populationerna i de tätaste populationerna ses i alla tre länen. Detta fick också till följd att den nationella avskjutningen minskade med 17 procent då dessa tre län står för mer än 90 procent av den totala avskjutningen av dovsvilt i landet.

Avskjutningen av kronvilt fortsätter att öka (8 procent) men för kronviltet balanserar ännu inte den ökande avskjutningen stammens tillväxt. Därför fortsätter förbundet att fokusera på kronvilt under 2016 med bland annat en ny förvaltningsutbildning och nya inventeringsmetoder och förvaltningsredskap.

Främmande arter

Att förhindra etablering av invasiva främmande arter är en viktig del av miljökvalitetssmålet Ett rikt växt- och djurliv.

Jägareförbundets personal har inom ramen för det allmänna uppdraget över hela landet - vid jägarträffar, jägarskolor eller via personliga telefonsamtal/möten - vid cirka 310 tillfällen (totalt 120 timmar) informerat totalt cirka 1 000 jägare och intresserad allmänhet om främmande arter generellt och den förvaltning av mårddhund och tvättbjörn som Svenska Jägareförbundet ansvarar för inom ramen för Mårddhundsprojektet (se nedan).

Framför allt inom region norr har Jägareförbundets jaktvårdskonsulenter dessutom informerat allmänheten om arbetet med att förhindra etablering av mårddhund och tvättbjörn på de mässor där man medverkat. Det totala antalet besökare på dessa mässor överstiger med marginal 200 000 personer.

Mässa	Besökare
Utemässan (Lycksele)	9 000
SkogsNolia (Umeå)	15 000
Stora Noliämässan (Umeå)	100 000
Fävikens Game Fair (Åre)	30 000
Jaktmässan (Korpilombolo)	1 000
Vildmarkskocken (Boden)	3 000
Expo (Östersund)	50 000
Höga kusten Game Fair (Nyland)	7 000
Bruksvallarna Game Fair (Bruksvallarna)	5 000
WC Skidskytte (Östersund)	15 000

Utanför det allmänna uppdraget, som ett speciellt projekt (Mårddhundsprojektet) som redovisas separat, ligger arbetet med att förhindra mårddhundens etablering i landet. Det är ett projekt med stöd från Naturvårdsverket och sker i nära samarbete med våra grannländer. Projektets årsrapport för 2015 bifogas.

En sändarförsedd mårddhund vilar tillsammans med en rysstövare.

FOTO: MÅRDDHUNDSPROJEKTET

1.3 VILTÖVERVAKNING

Allmänna uppdragets mål

- Kunskapen om det svenska jaktbara viltets tillstånd och utveckling är god.
- Främmande viltarter uppmärksammas tidigt.
- En heltäckande avskjutningsstatistik finns för samtliga jaktbara viltarter.

Återrapporteringskrav

- Redovisa avskjutningsstatistik årligen för allt jaktbart vilt, samt uppge hur denna statistik har kvalitetssäkrats, samt försäkra att denna statistik finns lättillgänglig och uppdaterad för allmänheten.
- Ge förslag på hur lokal och regional övervakning av vildsvinsförekomst kan ske.
- Redovisa förbundets uppskattningar av vilttäthet för samtliga jaktbara arter.
- I korthet beskriva de jaktbara stammarnas utveckling.

Avskjutningsstatistik

Den valda insamlingsmetoden som baseras på rapportering ifrån jaktområdena möjliggör en hög geografisk upplösning (jaktvårdskretsar sedan 1996) och metoden har använts i Sverige sedan 1939. Den har sedan 2000 kompletterats med en enkätundersökning till jaktkortslösare.

För att säkerställa en hög kvalitet på data sker kvalitetssäkring av data i flera led. Jaktområdena lägger själva in rapporterna, oftast av en jaktledare som ansvarar för, och bokför detta under jaktåret. Sedan följs rapporteringen upp av en ansvarig i jaktvårdskretsen, jaktvårdskonsulenten i respektive län samt en slutlig genomgång nationellt.

En viktig funktion i kvalitetsarbetet är extern granskning och huvudsakligen sker den genom publicering i vetenskapliga artiklar, examensarbeten och rapporter. För 2015 levererades data till ett tjugotal forskare och studenter vid universitet och dessutom till flera myndigheter, journalister, intresseorganisationer med flera.

Avskjutningsstatistiken presenteras helt eller delvis i bland annat Skogsstatistisk årsbok och i Jordbruksverkets statistik. För att öka tillgängligheten på jaktstatistik har förbundet utvecklat nya funktioner och förbättrade statistikverktyg på portalen www.viltdata.se. Den nya versionen kommer att lanseras under 2016.

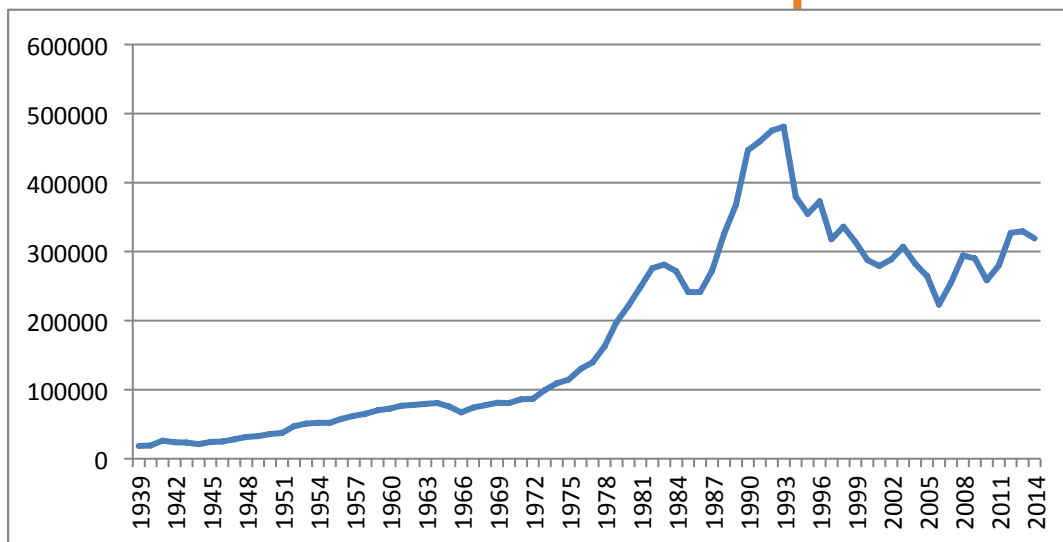

FOTO: MAGNUS RYDHOLM

Långtidstrender i avskjutningen och viltstammarna

I den offentliga debatten om viltförvaltningen hörs allt oftare argument som "vi har aldrig förr haft så mycket vilt". Jägareförbundet har sammanställt avskjutningsdata från Viltövervakningen från 1939 till idag, för att kunna visa på viltstammarnas utveckling och för avskjutningen. Under tidsperioden har nya jaktbara arter tillkommit och gamla försvunnit, vilket komplicerar kombinerade analyser av viltslag.

Sammanfattningsvis fäller jägarna idag totalt sett färre vilt än på 1940- och 1950-talen, men betydligt fler klövvilt (se figur). Samtidigt skjuter jägarna inte mer än 66 procent av antalet klövvilt som sköts i början av 1990-talet, när rådjursstammen var som starkast. På motsvarande vis får jägarna idag troligen inte mer än 73 procent av mängden viltkött från klövvilt jämfört med början av 1980-talet när älgstammen var som starkast. Sammanställningen visar att det inte finns något stöd för generella påståenden om att "vi att aldrig haft så mycket vilt, haft så mycket klövvilt eller fått så mycket viltkött".

Hur lokal och regional övervakning av vildsvinsförekomst kan ske

Förbundet har under 2015 tillsammans med externa forskare utrett potentiella övervakningsmetoder för kronvilt och vildsvin. Då övervakning av kronvilt bedömts som högre prioriterat så har den rapporten tagits fram först (se bilaga). Rapporten angående vildsvin färdigställs under våren 2016.

Då vi bedömer att det är olämpligt att införa två nya övervakningsmetoder samma år kommer kronviltsobs att prioriteras under 2016. Eftersom vildsvin jagas året runt är en lansering av övervakningsmetoder inte heller säsongsbunden på samma sätt som för till exempel älg och kronvilt.

Tillsammans med forskare från SLU testar och utvärderar vi "klövviltsobs" i tre län redan 2016 (Kronoberg, Sörmland och Västerbotten). I denna metod inkluderas även observationer av vildsvin.

Antal fällda klövvilt
(älg, kronvilt, dovvilt,
rådjur och vildsvin)
1939-2014.

FOTO ÄLG OCH DOV: HANS RING

VILTÖVERVAKNING

Beräknad avskjutning 2014/2015

Trendanalyser för arter med avskjutning under 500 individer per år är förknippade med stor risk för slumpmässig variation, till exempel klimat under jaktsäsong, antal jaktmandagar eller insamlingstekniska begränsningar. Därför utelämnas jämförelsen med tidigare år för dessa arter.

Avskjutningen av varg baseras på de till SVA inrapporterade vargarna från licensjakten 2015. Ingen jämförelse med föregående år är möjlig eftersom ingen licensjakt på varg genomfördes 2014.

Avskjutningen av björn baseras på de till SVA inrapporterade björnarna från licensjakten 2015.

Avskjutningen av dal- och fjällripa baseras till övervägande del på de till länsstyrelserna i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län inrapporterade avskjutningen på statens marker ovan odlingsgränsen.

Avskjutningen av mårddhund baseras på de av Mårddhundsprojektet kvalitetssäkrade och kända mårddhundar som avlivats under jaktåret.

Avskjutningen av älg baseras på inrapporterade älgar till länsstyrelsen.

FOTO: KENNETH JOHANSSON

Art	Fällda 2014/2015	Jämfört med 2013/2014
Alfågel	56	
Bisam	134	
Björktrast	1 757	18 %
Björn	226	-26 %
Bläsand	672	-48 %
Bläsgås	302	
Bäver	8 448	3 %
Dalripa	54 518	56 %
Dovvilt	30 382	-17 %
Ejder	1 292	-11 %
Fasan	18 391	-40 %
Fiskmåås	8 372	-8 %
Fjällripa	11 607	170 %
Fälthare	24 514	-3 %
Grågås	24 379	1 %
Gråtrut	4 474	-16 %
Gräsand	98 906	-20 %
Grävling	29 023	-14 %
Havstrut	1 136	6 %
Iller	2 835	-3 %
Järpe	6 273	-3 %
Kaja	65 908	10 %
Kanadagås	20 157	-15 %
Knipa	6 702	-27 %
Kricka	8 486	36 %
Kronvilt	7 751	8 %

Art	Fällda 2014/2015	Jämfört med 2013/2014
Kråka	72 827	7 %
Mink	7 368	-6 %
Morkulla	1 477	19 %
Mufflon	257	
Mård	10 564	-4 %
Mårdhund	31	-78 %
Nötskrika	24 283	-34 %
Orre	20 566	4 %
Rapphöna	3 518	41 %
Ringduva	64 657	-17 %
Rådjur	106 024	0 %
Råka	4 600	-36 %
Räv	68 544	7 %
Sjööorre	30	
Skata	47 231	-3 %
Skogshare	19 463	2 %
Småskrake	106	
Stadsduva	11 916	16 %
Storskrake	1 126	-1 %
Sädgås	1 675	-39 %
Tjäder	17 642	6 %
Varg	44	
Vigg	1 531	-39 %
Vildkanin	18 518	256 %
Vildsvin	89 642	7 %
Älg	87 094	-6 %

Skattning av viltstammarnas storlek

Avskjutningsstatistiken speglar oftast populationernas storlek men det förutsätter att uttaget ur viltpopulationerna är proportionellt mot antalet djur. För att skatta ett absolut mått eller index på tätheten av olika viltarter finns bara ett begränsat urval av metoder att använda. Spillningsinventering används för bland annat klövvilt men även tillsammans med fångst-återfångstmetodik som bygger på individidentifiering (till exempel björnar och DNA ifrån insamlad spillning).

Svenska Jägareförbundet har under flera år arbetat för att införa metoder som ger skattningar av tätheter eller trender. Vi har infört spillningsinventering av älg och rådjur i klövviltsförvaltningen och vi arbetar med att komplettera älgobsen med observationsinventeringar av kronvilt och vildsvin. Observationer av björnar under älgjakten är en etablerad metod och vi utvärderar nu om även observationer av lodjur kan användas på samma sätt.

För att utvärdera avskjutningsstatistikens tillförlitlighet som populationsindex jämfördes under 2015 avskjutningen av älg med älgobs och avskjutningen av orre och tjäder med oberoende data från Svensk fågeltaxering. I samtliga fall visade jämförelserna på signifikanta samband och god överensstämmelse.

FOTO: KENNETH JOHANSSON

VILTÖVERVAKNING

Trender hos rastande gäss

Regelbundna gåsinventeringar startade i Sverige under 1977/1978 inom ramen för ett nordiskt gåsprojekt (stöttat av NKV, Nordisk Kollegium för Viltforskning). Sedan dess har regelbundna gåsinventeringar genomförts av frivilliga observatörer i september (start 1984), oktober, november och januari. Från och med 2015 samordnades gåsinventeringarna med övrig viltövervakning.

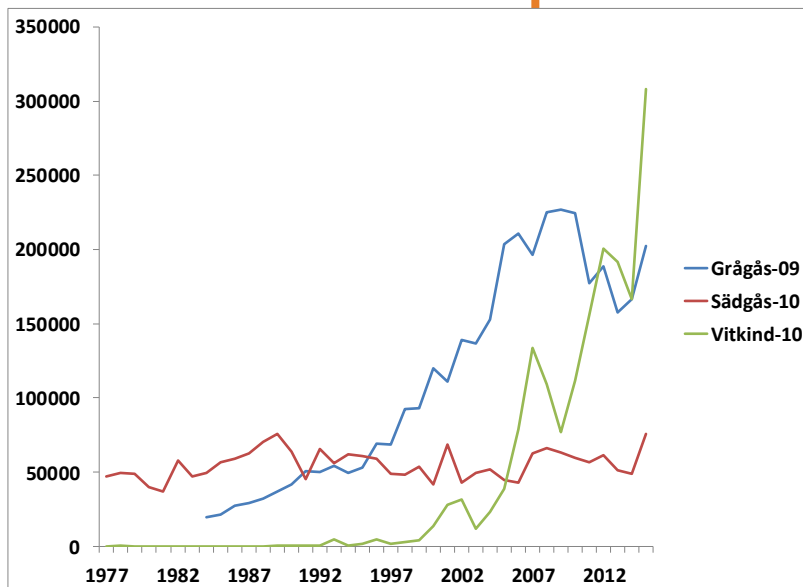
För flertalet gåsararter har utvecklingen genom åren i huvudsak varit positiv. De mest markanta ökningarna har noterats för grågåsen och den vitkindade gåsen. Grågåsinventeringar startade i september 1984 i samband med ett NKV-projekt och beståndet ökade från cirka 20 000 till en topp på cirka 220 000 i mitten av 2000-talet, följt av en minskning, men den senaste inventeringen 2015 visade åter en uppgång.

Ökningen för den vitkindade gåsen är ännu mer dramatisk. Från att ha förekommit i enstaka individer i höstflockarna fram till slutet av 1990-talet har den ökat till en summa av mer än 300 000 den senaste oktoberinventeringen. Även kanadagåsen har ökat genom åren, men den är mer svårinventerad om höstarna, då den är spridd på många lokaler.

Utvecklingen hos sädgåsbeståndet är av speciellt stort intresse eftersom mycket tyder på att vår häckande form av sädgås, taigasädgåsen, internationellt sett visar en minskande trend, vilket lett till att man internationellt arbetar med ett åtgärdsprogram. Oktobersiffrorna för Sverige visar initialt en ökning följt av minskande antal från 1990-talet och därefter fluktuationer. Antalet sädgäss totalt var högt 2015.

Avskjutningen av sädgås minskade trots detta 2015 vilket förbundet bedömer beror på att vi satsat på att genom information få jägarna att vara återhållsamma med att skjuta sädgäss under tiden vi samlar mer kunskap och fakta. Något som jägarna förefaller ha hört sammat.

Bilden kompliceras dock av att vi under senare år konstaterat att betydande antal tundrasädgäss rastar i Sverige. Tyvärr kan man inte så lätt skilja dessa från taigasädgåsen vid inventeringarna, där man i huvudsak räknar gäss som flyger ut till fälten från övernattningssjöarna. Specialinventeringar har dock visat att det under senare år kunnat finnas upp till närmare 10 000 tundrasädgäss i landet.

Trender hos de rastande bestånden av grågås (sedan 1984), sädgås och vitkindad gås under höstarna i Sverige 1977–2015 (09=september, 10=oktober).

Den vitkindade gåsen har visat en dramatisk ökning.

FOTO: NIKLAS LILJEBÄCK

Främmande arter uppmärksammas tidigt

Under 2015 har ett nätverk av Jägareförbundsanslutna jägare/medlemmar arvoderats till mårhundprojektet för att tidigt upptäcka och bekräfta mårhund och tvättbjörn över hela landet.

Grunden i systemet är allmänhetens observationer av möjliga mårhundar som rapporteras in till projektet via telefon eller e-post. Under 2015 har cirka 600 observationer inkommit till projektet. Mårhundprojektets fältpersonal bekräftar eller dementerar själva de flesta inkomna observationer inom mårhundens kända utbredningsområde, det vill säga Norrbotten ner till Västernorrland/Jämtland. Söder därom, och även till viss del i Norrlands inland, nyttjas på grund av de långa avstånden till stor del Jägareförbundets konsulenter och nu även arvodister för att kontrollera tips. Dessa har utsetts lokalt av, och håller kontakt med, regionalt ansvarig konsulent inom ramen för det allmänna uppdraget.

I de fall där ett observerat djur faktiskt visar sig vara någon av de främmande arterna åker den professionella personalen från projektet ner för att fånga eller avliva djuret. Detta extremt snabba och väl fungerande system av i nuläget cirka 20 arvodister väl fördelade inom landet möjliggörs av Jägareförbundets stora nätverk och lokalkännedom. Främmande arter inte bara upptäcks och kvalitetssäkras mycket snabbt och effektivt, utan oskadliggörs också mycket effektivt.

Jägareförbundets avskjutningsstatistik är även det ett viktigt varningssystem för invasiva främmande rovdjur, fristående från de varningssystem som etablerats inom mårhundprojektet. Dessutom utgör det även en indikation på hur effektivt mårhundprojektet är att i faktiska tal fånga upp alla av jägarkåren avlivade mårhundar i Sverige.

Efter kvalitetssäkring sköts 31 mårhundar av jägarna i Sverige jaktåret 2014/2015, alla i Norrbotten. I faktiska tal var det fråga om 5 individer som mårhundprojektet inte hade kontroll på sedan tidigare.

Ingen annan främmande art än mårhund inrapporterades under året.

Utanför det allmänna uppdraget, som ett speciellt projekt (mårhundprojektet) som redovisas separat, ligger arbetet med att förhindra mårhundens etablering i landet. Det är ett projekt med stöd från Naturvårdsverket och sker i nära samarbete med våra grannländer.

Överst: Standskall på mårhund. 31 mårhundar sköts i Sverige under jaktåret. Underst: Tvättbjörn fångad på bild vid en åtelkamera i Danmark.

FOTO: MÅRDHUNDSPROJEKTET

VILTÖVERVAKNING

Viltstammarnas status i södra Sverige

De arter som ökar i regionen är först och främst olika gäss. Den största ökningen står de vitkindade för. Det milda klimatet gör att stora mängder gäss väljer att övervintra i Skåne. De vitkindade gässen ställer till med stora betesskador, och det är svårt eller omöjligt att bedriva en adaptiv förvaltning av en mycket talrik men skyddad art. Förbundets tjänstemän bistår dock myndigheter och lokala brukare med sin kunskap. Grågässen ökar också vilket på andra ställen ger ett ökat tryck. Vid Hornborgasjön i Västra Götaland deltar förbundet som en viktig del i en arbetsgrupp för att minska skador orsakade av grågäss, tranor och svanar.

Vildsvinen är etablerade i de östra och södra delarna av regionen, och fortsätter att sprida sig norrut och västerut. Genom samarbete och samverkan har man lyckats hålla vildsvinsstammens numerär anpassad till lokala förhållanden. Det har varit ett gynnsamt år för vildsvinen med ett mildt klimat som gör att stammen tillväxer. Det stora spridningsområdet är Västra Götaland där vildsvinsstammen fortfarande inte täcker hela länet. I regionen finns det områden som fortfarande inte har en etablerad stam medan områden strax intill har en stor stam. Detta ställer krav på en lokal anpassning av jakttrycket.

Dov- och kronviltet sprider sig mycket sakta. Den art som ökat mest till antal sett är dovviltet. I de områden där dovviltet finns förtätas stammen ytterligare innan utvandring sker. Kronviltet ökar också i regionen. Antalsmässigt är det en mycket mindre stam än dovviltet, men spridningstakten är liknande. Vi har de starkaste stammarna i de östliga och sydliga delarna av regionen.

Rådjuren har en stabil stam i hela södra Sverige. I områden med stor loförekomst märks dock en kraftig nedgång av stammen. Många jägare har i vissa områden inte bedrivit rådjursjakt på flera år av hänsyn till predationen av lo.

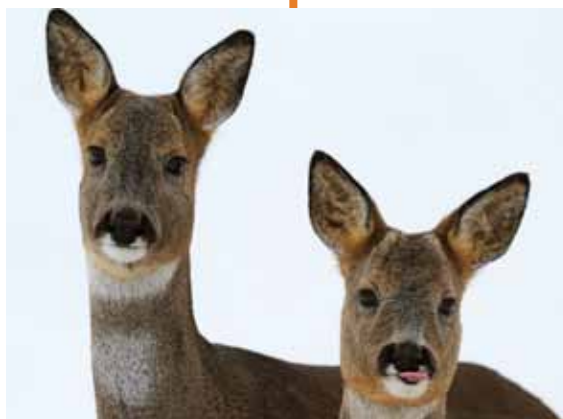
Älgstammen i regionen har en varierande utveckling. Många län har en kraftig minskning i nyttjandegrad av förvaltningsplanerna under jaktsäsongen 2015-2016. Man har svårt att fylla sina mål. Speciellt svårt har många områden haft med att skjuta kalv. Vi har en viss påverkan av varg i Dalsland och norra Skaraborg, Tiveden. Där märks vargstammens predation på kalv.

Stammarna av fältvilt, såsom fasan och fälthare, blir allt mindre. Utbredningen i numerär räknat varierar stort. Detta eftersom förutsättningarna för fältviltet blivit allt sämre. Avsaknaden av skydd och foder är påtaglig på många håll i jordbrukslandskapet.

Uttern ökar på många platser. Fler och fler vattendrag har förnygringar, vilket är ett tecken på att våra vattendrag uppvisar mer gynnsamma förhållanden för uttern.

Rådjuren har en stabil stam i hela södra Sverige, dock märks en kraftig nedgång i områden med stor loförekomst. Uttern är en art som ökar på många platser.

FOTO: KENNETH JOHANSSON

Viltstammarnas status i mellersta Sverige

Älgstammen inom region mitt påvisar varierande utveckling. Inom Dalarna och Gävleborg är älgstammen stabil om än med lokala variationer. Inom övriga län i regionen har älgstammen minskat under ett flertal år men minskningen har avstannat det senaste året. I Södermanland tyder dock mycket på att minskningen av älgstammens numerär fortsätter. I framförallt Värmland men också i delar av övriga län där vargen är etablerad minskar älgstammen på grund av att en betydande del av reproduktionen prederas av varg.

Bra väderförhållanden och god födotillgång har inneburit att vildsvinsstammen hade ett gynnsamt reproduktionsår. De största vildsvinspopulationerna finns i delar av Örebro och Uppsala län samt i länen runt Mälaren. Det är emellertid viktigt att beakta att det även inom län med stor vildsvinsförekomst finns en betydande variation mellan områden i detta avseende. En tydlig trend finns också att vildsvinen ökar allt mer i delar av Dalarna och Värmland.

Kronviltet fortsätter påvisa en svagt ökande trend i större delen av området. Dock sker en aktiv sänkning av populationen genom en mer intensiv jakt i kronviltets allra tätaste kärnområden.

Dovviltets förekomst är förhållandevis lokal och spridningen sker mycket långsamt. I begränsade områden där doviltet förekommer är tätheten hög men genom riktad jakt har stammen kulminerat i många av de tätaste områdena och populationen börjar minska.

Rådjursstammen påvisar en mycket stor täthetsvariation med stora sammanhängande områden i regionens norra delar med mycket svaga rådjursstammar. Även i norra Uppland och norra Västmanland är rådjursstammen svag. På Gotland är rådjuren fortfarande i en etableringsfas där populationsökningen är tydlig trots en allt högre avskjutning.

Bävern är nu allmänt förekommande i stora delar av regionen där även mer tätbefolkade områden får ta del av detta vilts vattenregleringar och påverkan på begärliga lövträd.

Till skillnad mot förhållandet på fastlandet påvisar Gotland ett bra reproduktionsår för fältviltet. Stora kullar av fasan och rapphöns och rikligt med kaniner förekom under 2015.

Bävern är nu allmänt förekommande i stora delar av mellersta Sverige, även i mer tätbefolkade områden

FOTO: KENNETH JOHANSSON

VILTÖVERVAKNING

Viltstammarnas status i norra Sverige

Älgen är det viktigaste viltet i norra Sverige. Den övervägande delen av jägarna deltar på ett eller annat sätt i älgjakten. Älgen bidrar med stora mängder högkvalitativt kött till hushållen. Älgen skapar samtidigt konflikter då den påverkar ekonomin i skogsbruket med sitt vinterbete.

Under ett antal år har målet i älgförvaltningen i norr varit att sänka älgstammen vilket också har skett i samtliga fyra norrlandslän under en följd av år. Statistiken för 2015 visar en marginell ökning av älgstammen i norr. Till stor del kan detta troligen förklaras med en hög kalvöverlevnad under sommaren. Ett fortsatt arbete görs för att inte bara hantera antalet älgar, minst lika viktigt är att älgstammen har en bra kvalitet i form av många djur i produktiv ålder. Ett arbete som bland annat har lett till en försiktigt ökande trend vad gäller andelen fällda kalvar under jakten.

Kronviltet fortsätter påvisa en svagt ökande trend i de delar av området där de är etablerade. Rådjursstammen varierar mellan åren, men det finns inga trender på en tydlig upp- eller nedgång sett över längre tid.

Skattningen av björnstammens storlek är osäker, men stammen är troligen relativt stabil eller svagt vikande i norr. En spillningsinventering genomfördes i Jämtland och Västernorrland under 2015 och planering för en spillningsinventering i Norrbotten 2016 inleddes under året.

Järvstammen visar en tydlig tendens att sprida sig från fjällområdena ner i skogslandet. Lostammens storlek är svårbedömd och varierar relativt kraftigt mellan åren av naturliga orsaker. Inventeringar av lodjuren görs främst av naturbevakare och samebyarnas rovdjursansvariga. Dåliga spårförhållanden leder vissa år till stora osäkerheter i beräkningarna av lostammen, vilket i sin tur leder till osäkerhet om eventuella tilldelningar överensstämmer med tillgången på lo.

Gässen fortsätter att öka i mängd och varmare höstar med senare snöfall och isläggning gör att gässen blir kvar längre. Även sångsvan ökar.

Populationerna av gråsäl och vikare är stora och växande; jakten minskar troligen bara populationsökningen marginellt.

Våren och snösmältningen 2015 var sen vilket i många områden påverkade småviltet negativt. Rapporterna för tjäder, orre och ripa tyder på en mycket varierad tillgång men totalt sett sämre än tidigare år. En mer detaljerad bild över utvecklingen av stammarna fås först då sammanställningen av fjolårets avskjutning har genomförts.

Utefter Norrbottenskusten skedde ett stort utbrott av harpest, i första hand drabbades Piteå, Boden och Luleå kommuner. Över 100 harar sändes in till SVA med konstaterad pest och cirka 400 personer blev smittade. Trots det stora utbrottet fanns hare kvar över hösten även i detta område i relativt stort antal.

I norra Sverige är fortfarande älgen det viktigaste viltet. Ett stort utbrott av harpest drabbade Norrbotten, men trots det fanns ett stort antal harar kvar.

FOTO ÄLG OCH TJÄDER:
KENNETH JOHANSSON

FOTO: SKOGSHARE:
GÖRAN EKSTRÖM

Svenska Jägarförbundet

1.4 ÄLGFÖRVALTNING

Allmänna uppdragets mål

- En med avseende på ålder och kön väl sammansatt älgstam i balans med betestillgången och rovdjursförekomsten har uppnåtts genom att älgförvaltningsarbetet stöds och samordnas strategiskt och operativt på lokal nivå.

Återrapportering

Jägareförbundet ska redovisa:

- Hur förbundet har arbetat med att stödja älgförvaltningsgruppernas arbete och vilka resultat som har uppnåtts.
- Vilken utbildning som erbjudits aktiva inom älgskötselområden och antalet deltagare.

Stöd till älgförvaltningsgrupper

I norra Sverige har det under 2015 genomförts älgförvaltningsmöten vid 84 tillfällen, omfattande totalt 1 869 personer. Förutom ledamöter i älgförvaltningsgrupper har även intresserade jägare och markägare från älgskötselområden deltagit. Möten har i huvudsak innehållit följande moment (även om också andra frågor hanterats):

- Åldersbestämning av älg.
- Information och utbildning i simuleringsprogrammet Älgfrode.
- Genomgång och analys av älgobs och avskjutningsdata.
- Genomgång och analys av data från andra inventeringar inklusive ÄBIN
- Förvaltningsmodeller i syfte att öka andelen årskälv i avskjutningen samt älgstammens kvalitet.
- Samråd och informationsutbyte mellan jägare och markägare.

Samtliga älgförvaltningsgrupper har vid något tillfälle under året kontaktats för diskussioner och rådgivning rörande förvaltningsfrågor och planarbete.

I Jämtland och Västernorrland har samtliga älgförvaltningsgrupper (totalt 50 personer, ingår i de 1 869 ovan) genomgått en tvådagarsutbildning. Samtliga älgskötselområden har i sin tur erbjudits utbildning av respektive älgförvaltningsområde. Jägareförbundet har deltagit i sju sådana utbildningar med totalt 147 deltagare (ingår i de 1 869 ovan). Förbundet har arbetat med att öka älgstammens kvalitet i regionen, och förbundets tjänstemän har granskat och yttrat sig över samtliga älgförvaltnings- och älgskötselplaner.

En viktig del av Jägareförbundets arbete med älgförvaltning är att ge stöd till älgförvaltningsgrupperna.

FOTO: OSCAR LINDVALL

I Västerbotten har referensgruppsmöten med företrädare för samtliga älgförvaltningsgrupper och älgskötselområden genomförts, medan gemensamma möten (jägare, markägare, länsstyrelser) genomförts för samtliga älgförvaltningsgrupper i Norrbotten. I Västerbotten har också en gemensam arbetsordning för älgförvaltningen i länet tagits fram i samverkan med markägarsidan, vilken har fastställts av länsstyrelsen.

I de fyra nordligaste länen har Jägareförbundet, tillsammans med markägarna och länsstyrelsen, under 2015 gemensamt planerat för en utbildning av samtliga delegater i älgförvaltningsgrupperna. Denna utbildning genomförs i början av 2016. Utöver detta har älgförvaltningsfrågor hanterats vid möten med viltförvaltningsdelegationer, skogsbruksträffar och de skogliga sektorsråden.

Utbildning och information har lett till att man i förvaltningen har fått en ökad kunskap och förståelse för förvaltningens underlagsdata och principer. Till exempel så har andelen årskalv i avskjutningen ökat inom regionen.

I mellersta delen av landet kan det stödjande arbetet indelas i två huvudområden. Samtliga älgförvaltningsgrupper har inbjudits till särskilda utbildningstillfällen som genomförts vid en eller flera platser per län. Samtliga regionens älgförvaltningsgrupper har varit representerade vid utbildningarna. Vid dessa har avhandlats bland annat uttolkning av inventeringsdata, övergripande frågeställningar avseende älgförvaltningsplaner, spillningsinventering och älgsimuleringsprogram.

En generell och uppskattad rådgivning i stora delar av landet var foldern "Låt kalvjakten styra!", tryckt i 17 000 exemplar och spridd i hela landet. Den har använts av ÄFG, ÅSO och andra (se bilaga).

I framförallt Värmland var behovet stort av ökad andel kalv i avskjutningen och där har förvaltningsrådgivningen bidragit till att andelen kalv av fällda älgar ökat från de senaste tre årens medelvärde, 43 procent, till att vid älgjakten 2015/2016 ökat till 48 procent och där jakttid pågår fram till 29 februari med möjlighet att ytterligare öka andelen kalv i avskjutningen.

Det andra huvudområdet är specifik rådgivning till älgförvaltningsgrupper som särskilt efterfrågas. Det är rådgivning avseende älgförvaltningsplaner, tolkning av inventeringsresultat med mera.

Inom region mitt har 44 älgförvaltningsområden omfattande 4,3 miljoner hektar, helt eller delvis genomfört spillningsinventering av älg, där uttolkning av dessa resultat är en viktig del av rådgivningen.

Inom regionen har älgförvaltningsinformation/utbildningar genomförts vid totalt 92 tillfällen. Av dessa var 17 utbildningar specifikt riktade mot älgförvaltningsgrupper och totalt deltog 448 personer. Sammantaget vid information/älgförvaltningsutbildning inom region mitt har 3 079 personer deltagit.

Föredrag om älgförvaltning har hållits för viltförvaltningsdelegationer och älgförvaltningsgrupper i Södermanlands, Östergötlands och Värmlands län.

**LÅT
KALVJAKTEN
STYRA!**

ÄLGFÖRVALTNING

I den södra delen av landet har nästan samtliga län genomfört riktade utbildningar mot ÄFG. I vissa län har det på grund av interna problem i grupperna varit ett stort arbete att via möten med enskilda grupper och stöttning via telefon ombilda och skapa ett konstruktivt arbetsklimat. Ämnen som man tagit upp har varit hållbar älgförvaltning, foderskapande åtgärder, älgbiologi, älgskötselplaner, tolkning av data, måluppfyllnad, älgbiologi, utvärdering av älgförvaltningssystemet, attityder, bättre förståelse för sin roll och bättre samarbetsklimat.

Föredrag om älgförvaltning har hållits för viltförvaltningsdelegationen i Kronobergs län. Resultatet ses i att man granskar förvaltningsplanerna bättre och förståelse för en adaptiv älgförvaltning. Diskussionen mellan jägare och skogsägare ökar, inte minst rörande foder och foderkvalitet, vilket ger en ökad förståelse för varandras åsikter. Samarbetsklimatet förbättras i flera områden och medlemmar i ÄFG får större insikt och insyn i älgskötselområdenas arbete.

Vid 13 tillfällen, med totalt 225 personer, genomfördes riktade insatser om Älgfrode och viltdata. Detta för att nå en högre inrapportering och ett bättre underlag för en adaptiv älgförvaltning. I regionen använder ett stort antal ÄFG och ÄSO Älgfrode som det naturliga beräkningsverktyget i älgförvaltningen. Förbundet ser att man lättare kan räkna fram en preliminär avskjutning.

Utbildningar som erbjudits älgskötselområden

De utbildningar som har erbjudits är Älgobs, Älgfrode, Spillningsinventering, Viltdata, Älgjakt i rovdjursområden, Bilda och driva ett älgskötselområde, Tolka data, Förvaltningsmodeller samt Formulera mål. Olika utbildningsteman bedrivs ofta i kombination. Ett 90-tal utbildningar har genomförts som specifikt vänt sig till älgskötselområden. Vid dessa har 3 574 personer deltagit. Vid vissa av dessa utbildningar har även ledamöter från älgförvaltningsgrupper deltagit i syfte att åstadkomma ett fördjupat samarbete. Vidare erbjuds utbildning i form av självstudier via webplattformen E-jakt.

Älgobs

Jägareförbundet har sedan 2014 i uppgift att kvalitetssäkra och lagra all älgobs samt att överföra denna till länsstyrelsernas portal Älgdata för presentation. Älgobs registreras av jägare i Jägareförbundets system Viltdata eller i något av systemen Jaktrapport eller Moosecare. I de senare fallen överförs uppgifterna till Viltdata i realtid via en webbtjänst. I Viltdata sker rimlighetskontroller varefter data lagras. Sammanställd data levereras en gång per dygn till Älgdata.

Totalt har 5,3 miljoner obstimmar registrerats under jaktåret 2014/2015, en minskning med 2 procent jämfört med året innan. Av landets 149 älgförvaltningsområden hade 139 (93 procent) uppnått gränsen 5 000 jägartimmar, vilket krävs för en säker skattning av ett index på älgstammens storlek. De älgförvaltningsområden som inte nått 5 000 jägartimmar var små till ytan, varför hela 99 procent av arealen uppfyllde detta krav.

Svenska Jägareförbundet

FOTO: ÅKE GRANSTRÖM

1.5 VILT OCH TRAFIK

Mål

- Minska lidandet för trafikskadat vilt genom att tillhandahålla kompetenta eftersöksekipage.

Återrapportering

- Förbrukade medel för att tillhandahålla uppdaterade listor med eftersöksekipage för trafikskadat vilt.
- Förbrukade medel för utbildning av eftersöksekipage.
- Hur förbundet har medverkat till en förbättrad organisation för eftersök av vilt som skadats av spårbunden trafik.

Viltolyckor

Allmänheten rapporterade drygt 48 000 viltolyckor på väg till polisen under 2015. Det är ibland svårt för allmänheten att uppge vilken art sammanstötningen skett med, varför antalet olyckor per art i denna rapportering är behäftade med en del fel. Vanligaste fallet av detta är när trafikanter sammanstött med dovhjort men i god tro uppger rådjur. Detta vet vi eftersom de jägare som, på polisens uppdrag, undersöker viltets belägenhet kan ge mer korrekt information om viltart i sin rapportering. Således ger den officiella viltolycksstatistiken bland annat lite för höga siffror på rådjur respektive för låga på dovhjort.

Viltolyckstalen för spårbundna fordon i Nationella Viltolycksrådets (NVR) databas avspeglar inte verkligheten, beroende på att rapporteringen inom Trafikverket ännu inte fungerar.

På nationell nivå ligger viltolyckstalen för väg relativt konstant sedan NVR startades 2010. Dohvjorten är den art som under dessa år visar på en konstant ökning. Rådjuret, med olyckstal på omkring 35 000, står ensamt för en majoritet av sammanstötningarna.

Genom att tillhandahålla kompetenta eftersöksekipage minskar lidandet för trafikskadat vilt.

FOTO: MARTIN KÄLLBERG

Organisation

Under 2015 kom Jägareförbundet ännu en bit på vägen att för att tillhandahålla välutbildade och kompetenta jägare för eftersök av trafikskadat vilt. För att uppnå detta har utbildningsinsatser och kommunikativa insatser kombinerats med insatser för att reda ut vilka åtgärder vi bedömer effektivast höjer måluppfyllnaden i uppdraget Vilt och trafik.

Exempel på åtgärder för ökad effektivitet är: ändrade regler vid rekrytering av ekipage till NVR:s (Nationella Viltolycksrådet) eftersöksorganisation, förbättrade förutsättningar under eftersöksuppgifterna genom ändamålsenliga regelverk och mer av IT-stöd och breddutbildningar. För förbundet bottnar detta i en strävan efter minskat lidande för trafikskadat vilt och såkrast möjliga arbetsmiljö under uppgifterna.

Förbundet har under året fortsatt den interna processen att både tydliggöra roll och ansvar för jägarna inom NVR, och utgående från det mejsla fram vilka utvecklingssatser jägarsidan ska välja. Som framgår i avsnitten här nedan landar prioriteringen i hög grad på utbildning.

Under 2015 fungerade fortsatt Trafikverkets rapportering av viltolyckor föranledda av spårbunden trafik mycket bristfälligt. Därför var eftersöksuppgifterna av denna typ färre än behovet. Förbundet gav dock konstruktiva förslag till hur Trafikverket kan åstadkomma en ändamålsenlig rapportering. Förslagen handlar om verktyg för att underlätta lokförarnas artbestämning. Men framför allt handlar förslagen om att - liksom i stort sett alla kvalitetsberoende branscher - använda checklistor för att undvika fel av mänsklig karaktär. Förbundet uppfattar att Trafikverket välkomnar dessa förslag och dessutom att Trafikverket upplever en ökad uppvaktning från flera aktörer med intresse för ansvarsfrågan. Utifrån detta bedömer förbundet att Trafikverkets prioriteringar snart medger att den lagstadgade viltolycksrapporteringen uppfylls.

Jägare med ansvar på läns- och kommunnivå gjorde även under 2015 en stor insats för att upprätthålla och utveckla tillgången på kompetenta eftersöksjägare. En del som gör att detta fungerar är att läns- och kommunansvariga verkar som kunskapsförmedlare, exempelvis när frågor uppstår lägre eller högre upp i organisationen, inom jägar- eller polissidan. En annan viktig insats, är att dessa områdesansvariga sörjer för tvåvägskommunikation såväl nedåt som uppåt i organisationen. Det vill säga, de både ger och tar information i kontakterna med eftersöksjägare och kontaktpersoner, och likadant gentemot ansvariga högre upp i organisationen. I samband med dessa kontakter kan också dessa områdesansvariga bidra med förslag på lösningar på problem som uppkommer inom organisationen.

Efter att förbundet identifierat avsaknaden av fullgoda ekipage för rådjur i delar av landet gjorde man under 2015 en insats för att minska denna brist. Eftersom rådjursolyckorna utgör så stora volymer, omkring 35 000 olyckor årligen, är behovet av sådana ekipage en utmaning. Men när förbundet såg till att frågan synliggjordes ledde

Drygt 48 000 viltolyckor på väg rapporterades till polisen under 2015.

FOTO: FREDRIK WIDEMO

VILT OCH TRAFIK

det till flera lösningar på dessa lokala problem. Lösningar bestod exempelvis av att lämpliga ekipage blir varse om att organisationen har rekryteringsbehov, att denna rekrytering är målstyrd samt att lån av lämplig hund eller utnyttjande av lämpligt ekipage från angränsande områden kan vara ett sätt att åtgärda rådande problem.

Regionalt har förbundet under året åstadkommit en höjning av kraven vid nyrekrytering av hundar till NVR:s eftersöksorganisation. Regionalt har detta också mottagits väl av ingående i denna organisation. Vidare har förbundet tagit initiativ till att inom NVR bereda frågan om en ny lämplig utformning av nationella krav vid nyrekrytering av hundar.

Totalt har förbundet förbrukat 1 274 448 kronor för att tillhandahålla eftersöks-ekipage för trafikskadat vilt.

Utbildning

Jägareförbundet har under året genomfört omfattande utbildningsinsatser inom eftersök. Utbildningarna har varit av olika slag och skett i olika former för att nå fram till så många personer som möjligt.

Under året har förbundet etablerat en struktur för planering av praktiskt inriktade utbildningsträffar riktade mot lokalt engagerade i trafikeftersöken. Denna verksamhet tror vi tillhör det viktigaste i framtiden eftersom val av såväl innehåll som kursdeltagare görs utifrån största möjliga nytta för vårt uppdrag och utifrån lokala förutsättningar. Utbildningsträffarna kan exempelvis inriktas mot en eller flera av aktiviteterna: skytte, säkerhet, rutiner, utrustning, lagbygge lokalt i NVR respektive utbildning och användning av spårhund.

Förbundet anordnade under året ett för allmänheten öppet seminarium på temat hur alla kan utveckla förmågan inom eftersök. Seminariets innehåll fokuserade på det förbundet bedömde viktigast med tanke på inriktningen, och seminariet blev fullsatt med 180 deltagare. Här bland fanns många viktiga nyckelpersoner för landets trafikeftersök. Bland annat cirka 20 läns- och 25 kommunansvariga för NVR:s eftersöksorganisation, samt ett 30-tal av förbundets instruktörer för eftersöksutbildningen.

Under slutet på året gjordes dessutom seminariet tillgängligt i form av video på Internet för de cirka 5 500 personer som ingår i NVR:s eftersöksorganisation och våra cirka 90 aktiva eftersöksinstruktörer. Detta bedömer förbundet vara ett av de effektivaste sätten att ge nämnda nyckelpersoner, som är spridda över hela vårt land, fortbildning och inspiration. Under senare delen av 2015, hade internetvisningen av seminariet haft cirka 400 besökare, och förbundet bedömer att framöver kommer långt fler ur nämnda viktiga målgrupper ta del av seminariet på detta sätt. Förbundet bedömer att seminariet bidrog en hel del till att nyckelpersoner inom landets trafikeftersök blev mer aktiva i att flytta fram positionerna på området. Därför har förbundet under året planerat ett liknande seminarium under 2016.

Förbundet bidrog under året i hög grad i revideringen av avsnittet om viltolyckor i läromedlen från Sveriges Trafikskolors Riksförbund. Detta arbete skedde inom ramen för NVR och bidraget bestod främst av fakta om hur viltet uppträder, hur förare kan minska viltolycksrisker och hur de ska agera om olyckan ändå är framme. Denna insats, som kommer alla landets körkortstagare till del, bedömer förbundet kommer ge stort genomslag och gynna viltolycksarbetet.

Teoridelen av förbundets eftersöksutbildning, som är en digital distanskurs, har under året kompletterats med värdefulla delar. En ljudbok har producerats, vilket gör att hela utbildningen kan tillgodogöras på detta sätt. Det ökar tillgängligheten för personer med lässvårigheter samt höjer upplevelsen för dem som föredrar ljudbok.

Dessutom har förbundet under året producerat två för eftersöksverksamheten viktiga filmer att placera i teoridelen av eftersöksutbildningen. En film som behandlar skytteträning och skytteutrustning för säkerhet och effektivitet vid eftersök. Den andra filmen är inriktad på utbildning av eftersökshunden, där förbundet valde ut kontrollspår respektive spårupptag som är särskilt viktiga beståndsdelar i denna utbildning. Den höga tillgängligheten för detta utbildningsmaterial låg bakom förbundets val av form för denna insats.

En ytterligare del som tillkommit i denna utbildning under året är eftersök på järnv. Detta eftersom det är en art som förbundet bedömer kan ge upphov till fler trafik- eftersök, på grund av en växande järvpopulation.

Under året lades teoridelen av eftersöksutbildningen på en modernare plattform. Det förhöjer användarnas upplevelse och gör utbildningen mer anpassad för mobila enheter. I samband med denna uppgradering fick utbildningens hela text- och bildmaterial en översyn som ledde till förbättringar och kompletteringar av materialet. Totalt innehåller utbildningen fler än 110 sidor med illustrationer, foton och video-filmer som belyser kursinnehållet. Kursen har under året haft nästan 300 deltagare.

Den praktiska delen av förbundets eftersöksutbildning efterfrågades och genomfördes över hela landet. Totalt har 1 025 ekipage genomgått denna utbildning.

Nio nya instruktörer för eftersöksutbildningen utbildades under året, vilka blir ett bra tillskott i mellersta och norra Sverige där de huvudsakligen kommer vara aktiva. Inför 2015 fanns från Mälardalen och söderut behov av större beredskap i form av eftersöksekipage specialiserade på stora rovdjur. Därför startade förbundet under året upp ett utbildningsprogram för spårning av stora rovdjur. Under året utbildades ett antal ekipage enligt detta koncept för att täcka behovet av eftersök på trafikska-dade stora rovdjur i alla delar av landet. I detta arbete samverkar förbundet med Viltskadecenter. Dessutom har en struktur tagits fram för att hantera nyutbildning, underhåll och fortbildning av dessa ekipage. Samt inte minst nyttjande och arbets-sätt vid skarpa uppdrag, då dessa ekipage dessutom måste ha förmågan att komma till avslut med lös eftersökshund. Denna satsning bedömer förbundet vara rätt och

Avsnittet om vilt-olyckor i läromedlen från Sveriges trafikskolor har reviderats med hjälp av Jägareförbundet.

FOTO: MARTIN KÄLLBERG

VILT OCH TRAFIK

ger ett viktigt tillskott till viltolycksproblematiken kopplat till att stora rovdjur ställer speciella krav och etablerar sig i nya områden.

Regionalt, på flera håll i landet, genomför förbundet skytteträning riktad mot eftersök för personer ingående i NVR:s eftersöksorganisation. Syftet med detta är att upprätthålla både skicklighet och säkerhet vid avslut av eftersök. Förbundets bedömning är att detta tillhör de mest effektiva aktiviteterna för att förebygga risker under trafikeftersök.

Under året har förbundet publicerat en större artikelserie om eftersöksarbete i förbundets tidning Svensk Jakt. På detta sätt kunde förbundet utbilda på bredden och inspirera till mer och rätt förberedelser inför eftersök.

Under året har förbundet också i flera kanaler uppmärksammat och synliggjort våra lokalt anordnade utbildningar i spårning av skadat vilt, Viltspårkursen. Förhoppningen är att detta genom sin enkelhet väcker intresse för vikten av eftersök hos många jägare. Sammantaget leder förbundets stora utbildningsverksamhet inom eftersök till en ökad måluppfyllnad för uppdraget Vilt och trafik. Dessutom ger utbildningsverksamheten ett ökat intresse och en ökad förståelse och kunskap för den viktiga samhällsinsats som trafikeftersöken utgör.

Totalt förbrukade Jägareförbundet 602 790 kronor för stöd till utbildning av eftersöksekipage.

Kommunikation

Förbundet har under året kombinerat digital kommunikation med fysiska möten för att med knappa resurser uppnå högsta möjliga kommunikativa effekt. Webben för Vilt och trafik-uppdraget, som ligger under jagareforbundet.se, har under året utvecklats till både innehåll och struktur med målet att bli ytterligare informativ. Gensvaret visade sig positivt; visningen av dessa sidor ökat med cirka 120 procent, jämfört med år 2014.

Förbundets informationsfilm om viltolyckor riktade mot allmänheten har under året visats cirka 6 000 gånger på Internet. Detta är ett sätt för förbundet att bidra till en ökad medvetenhet om viltolyckor hos allmänheten, som ska utmynna i ett minskat lidande för viltet.

Förbundet använder också sociala medier i Vilt och trafik-uppdraget. Särskilt vill vi framhålla följande kommunikationsinsatser som stärkts genom sociala medier:

- Uppmärksamhet på behovet av fler eftersöksekipage för trafikskadade rådjur på lokaler i landet.
- Öka medvetandet om viltolyckor bland allmänheten i samband med NVR:s insatsvecka mot viltolyckor.
- Sprida kunskap om hur den enskilde ska agera vid viltolycka för att bidra till minskat lidande, genom att bland annat framhålla den digitala så kallade viltolycksremsan.

Förbundets samordnare på kommun, län och nationell nivå sänder med e-post löpande ut aktuell information för att hålla NVR:s eftersöksorganisation välinformerad. På alla nivåer och över hela landet ställer förbundet upp för att både besvara massmedias frågor om viltolycksproblematiken och informera allmänheten om viltolyckor på mässor, vid köpcentra och andra samlingsplatser.

På länsnivå anordnas årligen också fysiska informationsmöten för dem som ingår i NVR:s eftersöksorganisation. Polismyndigheten och förbundet tillsammans sörjer för att detta genomförs. Merparten av personerna i NVR:s eftersöksorganisation informeras och utbildas på detta sätt, vilket under året inneburit en genomströmning på flera tusen personer.

För att samordna verksamheten, utbyta erfarenheter och diskutera utvecklingsplaner samlades alla länsansvariga jägare inom NVR vid ett tillfälle under året. Att ha ett årligt fysiskt möte av denna typ upplever förbundet som en förutsättning för att hålla ihop verksamheten. Den kommunikation förbundet presterar är nödvändig för uppdraget. Ändå är okunskapen på detta område stor i breda lager av allmänheten, bland ickejägare såväl som jägare. Här finns därför potential att effektivisera viltolycksarbetet.

Nationella Viltolycksrådet

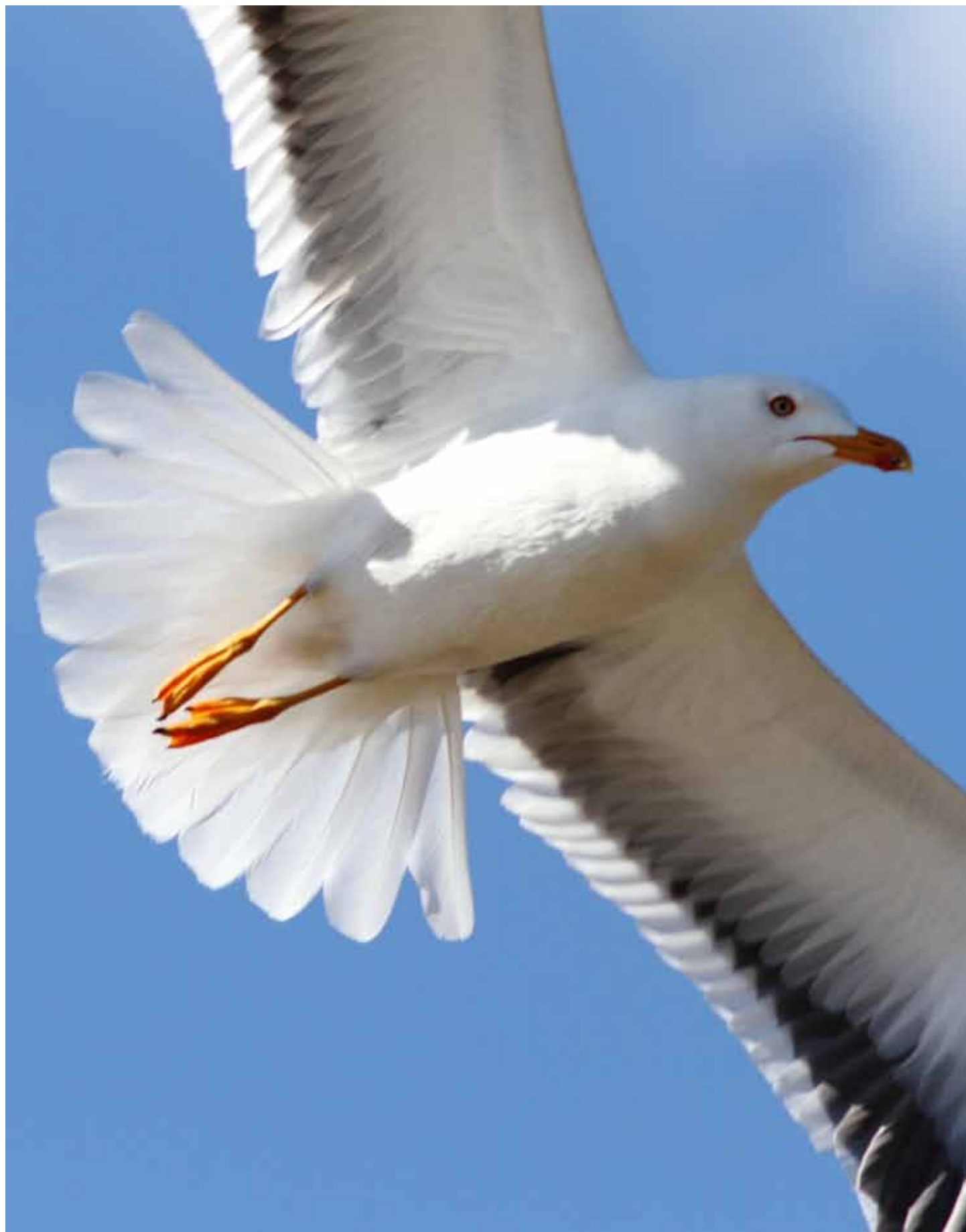
Förbundet har under året varit väl representerat på såväl regionala som nationella NVR-möten av olika slag. 2015 valde ansvariga myndigheter att förlägga det årliga NVR-seminariet till Svenska Jägareförbundets nationella kansli. Genom vår närvaro på alla dessa möten blir det ömsesidiga utbytet mellan förbundet, ansvariga myndigheter och övriga parter i NVR mycket nyttigt ur samhällets synvinkel.

Under året har förbundet varit djupt involverat, och gällande NVR:s eftersöksorganisation drivande, i arbetet att för att planera, utveckla och forma framtidens NVR. Detta främst med tanke på förbundets huvudmål om att minska trafikskadat vilts lidande. Men också avseende polisens pågående omorganisation, framtagande av nya regelverk, förbättrat IT-stöd, effektivare kommunikation, effektiviserat arbetssätt och utformning av arbetet enligt NVR:s handlingsplan.

Svenska Jägarförbundet

1.6 YRKESMÄSSIG UTBILDNING

Generella mål

- Kompetensen hos landets yrkesjägare är hög.
- Tillgången på utbildade yrkesjägare är i nivå med behovet.
- Utbildningen är objektiv och förmedlar därmed kunskap om jakten och viltvården i landet utifrån olika perspektiv.

Återrapportering

- Vilken utbildning som bedrivits under året i korthet.

Utbildning och verksamhet

Under tiden 23 januari till och med den 7 augusti genomfördes 2015 års Viltmästarkurs. Totalt antogs 19 studenter, varav fyra studenter hade en akademisk bakgrund. De fyra sistnämnda var fördelade på en veterinär, en agronomstudent, en skogsmästare och en polis. Av akademikerkvoten var två kvinnor och två män. Samtliga 15 studenter med bakgrund som jaktelever var män. Drygt hälften av studenterna hade fått anställningar redan vid avslutad kurs.

Under kursen behandlades bland annat juridik, ekonomi, presentationsteknik, viltförvaltning, viltbiologi och viltvård samt en del praktiska moment såsom skytte och tillvaratagande av vilt. En mängd externa experter anlätades, såväl för de teoretiska som praktiska ämnesområdena. Sveriges Lantbruksuniversitet, Lunds Universitet, Högskolan Kristianstad, Hushållningssällskapet är exempel på institutioner med anlätade föreläsare. Ett flertal exkursioner genomfördes också, bland annat till Grimsö Viltforskningsstation (SLU), England och Danmark. En studieresa gick till Skåne med inriktning på viltförvaltning och viltvård och en resa genomfördes med fokus på artkännedom av fågel.

Under hösten har utvärdering av kursen skett i samarbete med Sveriges Yrkesjägarförening (SYF) vilken kommer ligga till grund för det utvecklingsarbete som kommer genomföras inför nästa kurs 2018.

I mars hölls en utbildningsdag för handledare inom SYF. I mars arrangerades även elevprov för de jaktelever som slutfört sitt första år. Under detta prov bedöms praktiska och teoretiska kunskaper. De som avlade ett godkänt prov kallades till en utbildning på Öster Malma. I slutet av maj hölls denna kurs som varade i tre dagar där jakteleverna drillades ibland annat fågel- och växtkännedom. Dag tre genomfördes SYF:s årliga elevmöte på Öster Malma, där samtliga jaktelever och jaktpraktikanter i utbildningssystemet var kallade.

2015 års viltmästare framför slottet på Öster Malma.

FOTO: MARTIN KÄLLBERG
FOTO SILLTRUT:
NIKLAS LILJEBÄCK

Öster Malma den 22 mars 2016

Björn Sprängare

Förbundsordförande

Bo Sköld

Generalsekreterare

Martin Dagermark

Av årsstämman vald
auktoriserad revisor

Sören Larsson

Av årsstämman vald revisor

Svenska Jägarförbundet, Öster Malma, 611 91 Nyköping